

JAARVERSLAG 2005

Colofon

De Nijmeegse Rekenkamer:

De Gemeentelijke Rekenkamer Nijmegen (verder de Rekenkamer) bestaat uit raadsleden, heeft een externe voorzitter en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. Zij heeft een onafhankelijke positie binnen de gemeente. Haar doel is de gemeenteraad een extra handvat te bieden zijn controlerende taak uit te voeren. De Rekenkamer voert onderzoek uit, waarbij zij antwoord wil krijgen op vragen zoals: zijn de doelen van het gemeentelijk beleid bereikt? Zijn de voorbereiding en de uitvoering van het beleid efficiënt verlopen? Welke aanbevelingen zijn nodig om de doeltreffendheid te vergroten?

De Rekenkamer voert zelf onderzoek uit. In de onderzoeken wordt altijd teruggekeken naar het verleden, met als nadrukkelijke bedoeling te leren voor de toekomst. Jaarlijks stelt de Rekenkamer een onderzoeksplan op, waarin wordt aangegeven welke onderzoeken in uitvoering worden genomen. Ieder jaar doet de Rekenkamer in ieder geval onderzoek naar de jaarstukken (jaarrekening en jaarverslag). Daarnaast voert zij twee tot drie onderzoeken uit die gericht zijn op de doeltreffendheid, doelmatigheid en/of rechtmatigheid op specifieke beleidsterreinen of onderdelen daarvan.

Samenstelling:

Leden:	P. Breukers A. Hillen B. Muhren W. van Nispen M. Simons – Welschen
Plaatsvervangende leden:	1 ^e : B. van Zijll de Jong – Lodenstein 2 ^e : J. Lagerweij
Voorzitter:	L. Dolmans
Secretaris:	J. Smink

Contact:

Post:	Postbus 9105 6500 HG NIJMEGEN
Telefoon:	024 – 3292338
E-mail:	j.smink@nijmegen.nl
Website:	www.nijmegen.nl/bestuursinfo/rekenkamer

Inhoudsopgave

	<u>Samenvatting</u>	1
1.	<u>Inleiding</u>	2
2.	<u>Uitvoering onderzoeksplan: algemeen</u>	4
3.	<u>Uitvoering onderzoeksplan: onderzoek jaarstukken 2004</u>	5
4.	<u>Uitvoering onderzoeksplan: 'grote' onderzoeken</u>	8
5.	<u>Uitvoering onderzoeksplan: oriënterende onderzoeken</u>	10
6.	<u>Uitvoering onderzoeksplan: nazorg onderzoeken</u>	11
7.	<u>Overige werkzaamheden</u>	14
8.	<u>In gesprek met de nieuwe Gemeenteraad</u>	18
<u>Bijlagen:</u>	<u>Voortgang verbetertrajecten</u>	21
1.	<u>Verbetertraject 'schone begroting'</u>	22
2.	<u>Onderzoek beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe,</u> <u>voortgang verbetertraject 2005</u>	26
3.	<u>Onderzoek Tandem,</u> voortgang verbetertraject 2005	27
4.	<u>Onderzoek rechtmatigheid,</u> case grondexploitaties Voortgang verbetertraject 2005	29
5.	<u>Onderzoek Verbonden Partijen,</u> voortgang verbetertraject 2005	33

Samenvatting

In 2005 is het onderzoeksplan 2005 - eerste kwartaal 2006 niet geheel volgens plan uitgevoerd. Eerder hebben wij de Gemeenteraad hierover per brief geïnformeerd. Daarbij hebben wij tevens aangegeven wat hiervan de oorzaken waren en welke keuzes wij hebben gemaakt voor het vervolg van de uitvoering. Wij hebben de informatie uit deze brief overgenomen in dit jaarverslag en waar nodig aangevuld.

Aanvullend gaan wij in het jaarverslag in op de bevindingen uit de diverse uitgevoerde onderzoeken in 2005.

Vanuit onze ervaringen van de afgelopen jaren willen wij graag over een aantal zaken met de 'nieuwe' Gemeenteraad van gedachten wisselen. Het gaat dan om:

1. de wijze waarop we in de toekomst invulling gaan geven aan de **communicatie** tussen Raad(scommissies) en Rekenkamer;
2. de behoefte van de Raad aan de voortzetting van het jaarlijks **onderzoek naar de jaarstukken** door de Rekenkamer;
3. de invulling van **nazorg** en de verantwoordelijkheid van de verschillende betrokkenen (Raad, College, Rekenkamer) daarbij.

Wij maken graag een afspraak voor het bespreken van deze punten.

1. Inleiding

In voorliggend jaarverslag leggen wij verantwoording af over de uitvoering van onze taken in 2005. Wij relateren deze aan de Verordening Gemeentelijke Rekenkamer en ons Onderzoeksplan voor 2005.

Wij hebben er bewust voor gekozen ons jaarverslag 2005 toe te sturen aan de nieuwe Gemeenteraad, als onderdeel van een 'informatiepakket'¹ van de Rekenkamer. Het jaarverslag is daardoor iets later verschenen dan gebruikelijk.

Het jaarverslag is tevens ter informatie verstuurd aan:

- College van Burgemeester en Wethouders;
- Directeuren;
- (Stads)controller(s);
- (Commissie)griffier(s);
- Centrale Ondernemingsraad;
- Persvoorlichting.

Verder hebben wij het jaarverslag op www.nijmegen.nl geplaatst en ter inzage gelegd in het Open Huis in de Stadswinkel.

Samenstelling

De Gemeentelijke Rekenkamer bestaat uit leden van de Gemeenteraad, heeft een externe voorzitter en wordt ondersteund door een ambtelijk secretaris. De leden (vijf) en hun plaatsvervangers (minimaal twee, maximaal drie) worden benoemd door de Gemeenteraad voor de zittingsduur van de Gemeenteraad. Dat geldt ook voor de voorzitter.

In 2005 hebben zich geen wijzigingen voorgedaan in de samenstelling van de Rekenkamer. Deze was als volgt:

Leden:	Plv leden:
P. Breukers	1 ^e B. van Zijll de Jong - Lodenstein
A. Hillen	2 ^e J. Lagerweij
B. Muhren	
W. van Nispen	
M. Simons - Welschen	
Voorzitter:	L. Dolmans
Secretaris:	J. Smink

¹ Het 'informatiepakket' bestaat uit:

- Jaarverslag 2005
- Notitie werkwijze Rekenkamer
- A4 Rekenkamer
- Lexicon van begroting en jaarstukken
- Plan van Aanpak nazorg onderzoek beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe
- Plan van Aanpak nazorg onderzoek rechtmatigheid, case grondexploitaties
- Plan van Aanpak nazorg onderzoek Tandem
- Plan van Aanpak nazorg onderzoek verbonden partijen

Alle Plannen van Aanpak nazorg bevatten een samenvatting van het onderzoeksrapport, het raadsbesluit naar aanleiding van het onderzoek en een beschrijving van de stand van zaken van de uitvoering van het verbetertraject.

Financieel

Het budget van de Rekenkamer (exclusief de personeelslasten van onze secretaris en exclusief doorberekeningen van overhead) wordt onderscheiden naar:

Kosten rekeningcommissie (kosten voor vergaderingen, kopiëren, dienstreizen, congressen en dergelijke)	20.483
Onderzoekskosten rekeningcommissie	51.930
Kosten onafhankelijke voorzitter	29.390

Ondanks eerdere toezeggingen is het beschikbare bedrag voor onderzoek ook voor 2005 nog niet op het niveau gebracht als oorspronkelijk door de Gemeenteraad besloten (raadsbesluit september 2000). Wij hebben de Gemeenteraad daarvan diverse malen op de hoogte gesteld. In zijn vergadering van december 2005 heeft de commissie Algemeen Bestuur besloten dat, na overleg met de voorzitter van de Rekenkamer, door de voorzitter van de commissie en de griffier een raadsvoorstel wordt voorbereid om duidelijkheid te creëren over de hoogte van het onderzoeksbudget van de Rekenkamer. De 'nieuwe' Raad kan hierover dan een besluit nemen.

In alle onderscheiden categorieën zijn wij in 2005 (ruim) binnen het beschikbare budget gebleven:

- In totaal hebben wij in de categorie 'kosten rekeningcommissie' € 4882,59 van de beschikbare € 20.483,00 besteed.
- In 2005 hebben wij beperkt gebruik gemaakt van ons onderzoeksbudget (€ 17.400,00) voor de inhuur van externe deskundigheid bij ons onderzoek naar de jaarstukken 2004). Er is dus sprake van een onderschrijding van € 34.530.
- De voorzitter heeft in 2005 minder dan de maximaal beschikbare uren besteed. Er is sprake van een onderschrijding van bijna € 6.000,00

2. Uitvoering onderzoeksplan: algemeen

Wij maken binnen ons takenpakket op hoofdlijnen onderscheid naar:

- Onderzoek:
 - Onderzoek naar de jaarstukken;
 - Onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en/of rechtmatigheid ('grote' onderzoeken);
- Oriënterend onderzoek;
- Nazorg onderzoek;
- Overige werkzaamheden.

In het Onderzoeksplan 2005 - eerste kwartaal 2006 (verder Onderzoeksplan 2005) hebben wij aangegeven hoe wij invulling geven aan ons takenpakket. Wij hebben hierbij rekening gehouden met ontvangen ideeën voor onderzoek vanuit de raadsfracties en van burgers. Met het oog op de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2006, hebben wij er voor gekozen ons onderzoeksplan door te laten lopen tot en met het eerste kwartaal van 2006.

Het Onderzoeksplan 2005 hebben wij op 9 februari 2005 ter informatie verstuurd aan de Gemeenteraad, het College, de directeuren, controllers en de indieners van een idee voor onderzoek. Het Onderzoeksplan is besproken in de vergadering van de raadscommissie Algemeen Bestuur van 19 april 2005.

In het voorjaar van 2005 heeft de voorzitter van de raadscommissie Algemeen Bestuur de Rekenkamer verzocht de commissie maandelijks te adviseren over de voortgangsrapportages van het College in het kader van 'actie schone begroting'. De Rekenkamer is op dit verzoek ingegaan. Het betrof een aanvulling op de werkzaamheden zoals opgenomen in het Onderzoeksplan 2005.

Wij hebben de Gemeenteraad met onze brief van 15 november 2005 reeds geïnformeerd over de stand van zaken en planning van de uitvoering van het Onderzoeksplan 2005. Deze brief is in afschrift verstuurd aan de raadscommissie Algemeen Bestuur en het College. De brief is door de Gemeenteraad voor kennisgeving aangenomen in zijn vergadering van december 2005. Ook in de raadscommissie Algemeen Bestuur gaf de brief geen aanleiding tot opmerkingen.

3. Uitvoering onderzoeksplan: onderzoek jaarstukken 2004

In dit hoofdstuk gaan wij beknopt in op de uitvoering van ons onderzoek naar de jaarstukken 2004. Achtereenvolgens komen aan de orde:

- werkwijze;
- samenvatting onderzoek jaarstukken 2004;
- raadsbesluit naar aanleiding van onderzoek jaarstukken 2004.

Werkwijze

Het rapport naar aanleiding van dit onderzoek hebben wij opgeleverd in september 2005. Bij aanvang van het onderzoek was het de planning het onderzoek eind juni af te ronden. De oorzaak van deze vertraging was het gevolg van de late en fragmentarische aanlevering van stukken. Bovendien riepen de stukken bij ons veel vragen op, was de doorlooptijd voor de beantwoording van de vragen vaak (veel) langer dan paste binnen de planning (mede omdat intern was afgesproken dat beantwoording van de vragen van de accountant de hoogste prioriteit had), werden de vragen in eerste instantie vaak niet volledig beantwoord en weken bijgestelde stukken in diverse gevallen af van eerder toegestuurde stukken. Dit leidde ook tot veel meer onderzoekstijd dan gepland.

Samenvatting onderzoek jaarstukken 2004

Hierna hebben wij de samenvatting uit ons onderzoeksrapport 'jaarstukken 2004' overgenomen.

Een van de belangrijkste rechten van de Raad in ons democratisch bestel is het budgetrecht. Om het budgetrecht goed in te kunnen vullen, moet de Raad bij het vaststellen van de begroting een integrale afweging kunnen maken en moet het College met de jaarstukken integraal verantwoording aan de Raad afleggen over de uitvoering van die begroting.

Vanuit dit uitgangspunt hebben wij vanaf 2001 onderzoek gedaan naar de jaarrekening (vanaf 2005: jaarstukken). In de loop der jaren zien wij dat er verbeteringen plaatsvinden. Wij zien ook een aantal zeer hardnekkige problemen.

Bij het beoordelen van de jaarstukken hanteren wij de wettelijke regels als norm. Wij doen dit, omdat zorgvuldige naleving van deze regels van essentieel belang is voor een transparant en effectief verantwoordingsproces.

Dit jaar hebben wij, anders dan andere jaren, voor onderdelen van de jaarstukken meer gedetailleerd onderzoek gedaan. De achtergrond van deze keuze is het traject 'schone begroting'. Om uitspraken te kunnen doen over de betrouwbaarheid van de begroting, is in onze ogen onderzoek nodig naar individuele posten. In dit kader hebben wij de deelonderzoeken 'grote afwijkingen' en 'reserves en voorzieningen' uitgevoerd. Verder hebben wij in de vorm van een deelonderzoek invulling gegeven aan enkele ideeën voor rekenkameronderzoek van raadsfracties en burgers: 'fonds werk en inkomen', 'experiment participatiebanen' en 'co-financiering Europese subsidies'.

In deze samenvatting zetten wij onze belangrijkste bevindingen op een rij. Daarbij is steeds een verwijzing naar het hoofdstuk opgenomen, waarin deze bevinding meer uitgebreid is beschreven. Wij sluiten af met onze hoofdconclusie en aanbevelingen.

- Algemeen:
 - de totstandkoming van de jaarstukken is zeer moeizaam verlopen (Hoofdstuk 1 en Hoofdstuk 8);
 - het is maar zeer de vraag of vaststelling van de jaarstukken na 1 oktober tot preventief toezicht zou hebben geleid (Hoofdstuk 1).
- Kwaliteit van de verantwoordingsinformatie (Hoofdstuk 2):
 - de jaarstukken voldoen niet aan de eisen van het BBV;
 - de opzet van de jaarstukken is ontoegankelijk;
 - de kwaliteit van de programma's laat een duidelijke verbetering zien ten opzichte van vorig jaar; verdere verbetering (met name verschillenanalyses) is nodig;
 - geen van de paragrafen voldoet aan de eisen van BBV.

- Deelonderzoek 'grote afwijkingen' (Hoofdstuk 3):
 - tussen de dynamische begroting en de jaarrekening zit een groot aantal grote afwijkingen; er zijn dus veel extra en minder uitgaven gedaan vergeleken met hetgeen door de Raad is geautoriseerd;
 - de bedragen in de primitieve begroting 2004, betreffende de cijfers van april 2003 + indexeringen. Te voorziene ontwikkelingen, vastgestelde begrotingswijzigingen na 1 april 2003 (inclusief de zomernota 2003), moties en amendementen die door de Raad zijn aangenomen bij de vaststelling van de begroting zijn niet opgenomen in de primitieve begroting;
 - de Gemeenteraad heeft geen inzicht in de stand van de begroting gedurende het jaar;
 - veel afwijkingen tussen de dynamische begroting en de jaarrekening hadden in onze ogen eenvoudig voorkomen kunnen worden.
- Deelonderzoek 'reserves en voorzieningen' (Hoofdstuk 4)
 - het ontbreekt aan een actueel en helder beleidskader voor het te voeren beleid inzake reserves en voorzieningen;
 - de organisatie houdt niet systematisch greep op de reserves en voorzieningen;
 - voor diverse reserves is geen expliciet raadsbesluit tot instelling genomen
 - voor sommige reserves is het raadsbesluit tot instelling niet te herleiden;
 - de motivering inzake doel en nut en noodzaak van reserves laat in veel gevallen te wensen over;
 - de financiële onderbouwing van veel reserves schiet tekort;
 - over vrijwel de gehele linie ontbreekt het aan periodieke evaluatie en actualisatie van reserves;
 - bij het samenstellen van de jaarrekening zijn twaalf nieuwe reserves opgevoerd, zonder dat hier een deugdelijke onderbouwing aan ten grondslag ligt;
 - het aantal voorzieningen vinden wij zeer groot;
 - de relatie tussen diverse reserves en voorzieningen is niet duidelijk.
- Deelonderzoek 'Fonds Werk en Inkomen' (Hoofdstuk 5)

Wij hebben zeer beperkt invulling gegeven aan dit deelonderzoek, omdat het accountantsrapport over deze specifieke materie voor ons te laat beschikbaar was.
- Deelonderzoek 'Experiment participatiebanen' (Hoofdstuk 6)

Het doel van het experiment is voor wat betreft de realisatie van 40 participatiebanen begin juli 2005 gerealiseerd. Wij plaatsen enkele kritische kanttekeningen bij de uitvoering van het experiment (opdrachtverstrekking, inleenvergoeding, looptijd experiment en groepsaanduiding).
- Deelonderzoek 'co-financiering Europese subsidies'

Op basis van onze oriëntatie op dit onderwerp, concluderen wij dat de risico's van co-financiering beperkt zijn. De combinatie van dit gegeven, het feit dat in de risicoparagraaf van het jaarverslag 2004 geen melding wordt gemaakt van risico's in de sfeer van co-financiering Europese subsidies en gezien de andere werkzaamheden voor ons onderzoek jaarstukken, hebben wij besloten vooralsnog geen nader onderzoek te doen naar deze materie.

Het geheel overziend concluderen wij dat de Gemeenteraad van Nijmegen zijn budgetrecht niet goed kan invullen. Dit betekent dat de positie van de Raad, als orgaan dat vaststelt wat er in de stad moet gebeuren en hoeveel geld daarvoor beschikbaar is, wordt uitgehouden.

Wij adviseren de Raad de volgende acties uit te (laten) voeren:

1. vasthouden van het enthousiasme op de werkvloer;
2. verbeteren van de centrale aansturing en regie;
3. strikt hanteren van het BBV als uitgangspunt voor begroting en jaarstukken;
4. reserves opheffen (17), heroverwegen (7), niet instellen (12 nieuwe reserves);
5. opstellen van een beleidskader voor reserves en voorzieningen;
6. aanpassen van verordening 212.

Raadsbesluit naar aanleiding van onderzoek jaarstukken 2004

Naar aanleiding van ons onderzoeksrapport heeft de Raad besloten dat (samengevat door Rekenkamer):

- het College de Raad voor 1 januari 2006 een beleidskader reserves en voorzieningen aanbiedt en daarin meeneemt:
 - nee, tenzij-principe als uitgangspunt voor het instellen van reserves;
 - reserves alleen instellen als sprake is van een materiele kwestie;
 - reserves jaarlijks tegen het licht houden op nut en noodzaak en gewenste hoogte.
- hij op basis van dat beleidskader en een heldere onderbouwing een definitief besluit neemt over het instellen of handhaven van reserves;
- verordening 212 conform het voorstel van de Rekenkamer dient te worden aangepast (voor 1 januari 2006).

Mede naar aanleiding van de bevindingen uit ons onderzoek naar de jaarstukken 2004, heeft de Raad tevens besloten tot het uitvoeren van het raadsonderzoek 'borging budgetrecht'. Dit onderzoek wordt in maart 2006 afgerond.

4. Uitvoering onderzoeksplan: 'grote onderzoeken'

In het Onderzoeksplan 2005 - eerste kwartaal 2006 waren twee 'grote onderzoeken' gepland:

1. werkwijze reïntegratiebedrijven;
2. vertaling van begroting naar uitvoering.

Hierna gaan wij in op de stand van zaken van de uitvoering van deze onderzoeken.

Werkwijze reïntegratiebedrijven

Zowel door één van de fracties uit de Gemeenteraad, als door een burger was ons het idee aangereikt onderzoek te doen naar de werkwijze van reïntegratiebedrijven.

Al vrij snel in 2005 bleek dat ook het College van plan was een onderzoek naar reïntegratiebedrijven uit te voeren. Wij hebben daarop besloten ons onderzoek voorlopig te schrappen. Wij hebben de Gemeenteraad hierover geïnformeerd (brief dd 1 april 2005). Daarbij hebben wij tevens aangegeven:

- zo nodig naar aanleiding van de rapportage van het College aanvullend onderzoek te doen
- de Raad, na bestudering van het rapport van het College (juni/juli), te informeren over of en hoe wij aanvullend onderzoek uitvoeren.

Het College heeft het rapport uiteindelijk vastgesteld in zijn vergadering van 8 november. Het rapport hadden wij begin oktober vertrouwelijk al ontvangen. Wij hebben dit rapport besproken in onze vergadering van 13 oktober. In onze vergadering van 10 november hebben wij tevens het concept van de begeleidende brief van het College aan ons besproken². Wij hebben toen geconcludeerd dat het rapport naar onze mening voldoende aanknopingspunten biedt voor een discussie in de raadscommissie Werk en Inkomen en de Raad over de effecten van de inzet van reïntegratietrajecten en de hierbij gehanteerde werkwijze door de gemeente en de reïntegratiebedrijven. Wij hebben toen ook besloten vooralsnog geen eigenstandig onderzoek naar deze materie te doen. Wij hebben de Raad hierover geïnformeerd via de eerder genoemde brief van 15 november 2005. Bij de behandeling van het rapport in onze vergadering was een vertegenwoordiger van Comité Beter Idee aanwezig. De brief (dd 17 november 2005) die we naar aanleiding van de bespreking aan hem hebben gestuurd hebben wij, mede op zijn verzoek, in afschrift verstuurd aan de raadscommissie Werk en Inkomen. De commissie heeft deze brief voor kennisgeving aangenomen.

Vertaling begroting naar uitvoering

Dit onderzoek kan niet starten voordat de begroting door de Raad is vastgesteld (15 november 2005) en voordat de organisatie een vertaling van de begroting naar de uitvoering is gemaakt (uiterlijk 1 januari 2006).

In de loop van 2005 is het College gestart met een 213a-onderzoek naar 'de kwaliteit en toepassing van kengetallen en indicatoren in de programmabegroting'. In de gesprekken met betrokken ambtenaren is ons aangegeven dat er mogelijk een overlap zou zijn met ons voorgenomen onderzoek naar de vertaling van de begroting naar de uitvoering. Na vaststelling van het betreffende rapport door het College (8 november 2005) hebben wij dit besproken. Wij hebben geconstateerd dat er geen sprake is van overlap tussen beide onderzoeken.

Gegeven onze andere lopende oriënterende en nazorg onderzoeken, hebben wij ons voornemen voor het onderzoek 'vertaling begroting naar uitvoering' in onze vergadering

² Later heeft het College besloten ons geen brief te sturen bij het onderzoeksrapport, maar de begeleidende brief te richten aan de Gemeenteraad.

van 10 november 2005 nog eens besproken aan de hand van de criteria die wij hanteren voor wij een onderzoek starten (belang, twijfel, risico, toegevoegde waarde Rekenkameronderzoek). Naar aanleiding hiervan hebben wij besloten het onderzoek te koppelen aan ons onderzoek naar de jaarstukken 2005. Wij zullen bij grote afwijkingen in de realisatie van effecten en/of activiteiten ten opzichte van de voornemens nagaan of de wijze van sturing hier een verklaring voor kan zijn. Een belangrijke ingang daarvoor zijn de directie- en afdelingsplannen en meer in het bijzonder de aansluiting daarvan op de begroting. Wij hebben de Raad hierover geïnformeerd via de eerder genoemde brief van 15 november 2005.

5. Uitvoering onderzoeksplan: oriënterende onderzoeken

In onderstaande tabel hebben wij de tekst uit onze brief van 15 november 2005 over de oriënterende onderzoeken overgenomen. Daaronder hebben wij de aanvullingen in het kader van het jaarverslag opgenomen.

<p>Openbare ruimte</p>	<p>Brief 15 november 2005: Het verbetertraject van het College loopt en is op onderdelen geïntensiveerd, wij blijven dit volgen.</p> <p>Aanvulling Jaarverslag: Geen aanvullingen.</p> <p>Bij het opstellen van ons Onderzoeksplan voor de tweede helft van 2006 gaan wij expliciet na, op basis van de stand van zaken op dat moment, of en hoe wij verder gaan met dit oriënterende onderzoek.</p>
<p>Geldstromen rond N.E.C. / openbare ruimte rond Goffertstadion</p>	<p>Brief 15 november 2005: Wij hebben inmiddels een start gemaakt met dit oriënterend onderzoek. Met het oog op hoor- en wederhoor met het College en de planning van de raads- en commissievergaderingen in 2006, zal het ons niet meer lukken het rapport hierover tijdig voor behandeling door de huidige Raad (en daaraan voorafgaand de commissies) aan te bieden.</p> <p>Aanvulling Jaarverslag: Wij hebben ons oriënterende onderzoek vervolgd.</p> <p>Wij hebben in onze vergadering van januari 2006 besloten dat wij de 'nieuwe' Gemeenteraad voor zijn vergadering van april een 'kennismakingspakket' aanbieden en dat hij van ons voor zijn vergadering van mei de rapportages ontvangt van:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oriënterend onderzoek geldstromen rond N.E.C. / openbare ruimte rond Goffertstadion; • groot nazorg-onderzoek Mensec; • groot nazorg-onderzoek rioolbeleid.
<p>Inkoopbeleid</p>	<p>Brief 15 november 2005: Er loopt een verbetertraject van het College; wij volgen dit. Wij hebben begrepen dat bij de opdrachtverstrekking aan de accountant voor de controle van de jaarrekening 2005 een thema-onderzoek 'rechtmatigheid inkoop' aan de orde is. In het geval hiertoe besloten wordt (Gemeenteraadsvergadering 21 december 2005), houden wij rekening met de werkzaamheden van de accountant bij de uitvoering van ons onderzoek.</p> <p>Aanvulling Jaarverslag: De Gemeenteraad heeft besloten tot de opdracht voor een thema-onderzoek 'rechtmatigheid inkoop' aan de accountant. In het kader van ons onderzoek naar de jaarstukken 2005 zullen wij expliciet stil staan bij het onderzoek van de accountant, zijn bevindingen, conclusies en aanbevelingen. Naar aanleiding van zijn rapportage besluiten wij of en zo ja hoe wij onderzoek naar dit onderwerp zullen doen.</p>

6. Uitvoering onderzoeksplan: nazorg onderzoeken

Beschouwing vooraf

Wij proberen voortdurend in het oog te houden in hoeverre onze onderzoeken effect hebben. Vanuit die invalshoek doen wij ook nazorg onderzoek. Als wij de afgelopen raadsperiode overzien valt ons een aantal zaken op:

- in de Raad worden onze onderzoeksrapporten in het algemeen goed gelezen en er wordt over gesproken in de raadscommissies, vooral in de Commissie Algemeen Bestuur;
- de gedachtewisseling in de Raad over onze rapporten leidt tot duidelijke uitspaken en besluiten, waarin van het College verbeteractie worden gevraagd;
- de uitvoering van moties valt structureel tegen. Het College rapporteert er niet over aan de Raad en de Raad oefent geen actieve controle uit op het College op dit punt.

De droge opsommingen van onze bevindingen over de voortgang van de verbetertrajecten in brieven en jaarverslagen over wat er allemaal niet tot stand is gekomen leveren per saldo meestal een somber beeld op. De feiten ondersteunen dit beeld. Over het geheel gezien zijn wij over de effecten van onze onderzoeken dan ook niet tevreden. Dat wil uitdrukkelijk niet zeggen dat de onderzoeken weinig of geen effect hebben. Onze voortdurende aandacht voor de kwaliteit van de begroting en de jaarrekening heeft ontegenzeggelijk tot een groot aantal verbeteringen geleid, ons onderzoek naar grondbeleid, heeft zeker iets in beweging gebracht. Deze voorbeelden zijn zonder veel moeite uit te breiden.

Over de effectiviteit van onderzoek zijn vele theorieën op te bouwen. Wij blijven zoeken naar wegen die tot grotere effecten leiden. Onze communicatie met de Raad zien wij als een belangrijke sleutel tot succes. Wij willen met de 'nieuwe' Raad dan ook graag het gesprek aangaan over de wijze van communicatie tussen de Raad en de Rekenkamer, maar ook over de wijze van invulling van nazorg en ieders verantwoordelijkheden daarin (zie ook hoofdstuk 8: In gesprek met de nieuwe Gemeenteraad).

Problemen bij uitvoering nazorg in de praktijk

Bij de uitvoering van de nazorg lopen wij in zijn algemeenheid tegen twee problemen aan:

1. Afspraken tussen Raad en College worden, met uitzondering van moties, niet systematisch bijgehouden. Wij zien hierdoor in de praktijk van de afgelopen jaren dat diverse toezeggingen, besluiten en amendementen niet worden uitgevoerd, zonder dat iemand dat in beeld heeft. Dit beeld is ook in 2005 weer bevestigd (zie bijlagen).

Wij vinden deze werkwijze een belemmering voor het doorvoeren van verbeteringen en het boeken van resultaten. Wij hebben de Raad hier al diverse malen op gewezen (brief dd 03 oktober 2003, onderzoek Tandem, jaarverslag 2003, brief dd 12 oktober 2004, jaarverslag 2004, gesprek commissie Algemeen Bestuur mei 2005). Naar aanleiding daarvan heeft de Raad het College steeds aangesproken en heeft het College steeds toegezegd verbeteringen door te voeren. De laatste toezegging op dit punt betreft die van de wethouder financiën, organisatie en stadsbedrijven in de commissie Algemeen Bestuur van januari 2005, om in de volgende commissievergadering met een voorstel te komen voor de termijn waarop hij een volgsysteem voor gemaakte afspraken tussen Raad en College kan realiseren. Tot op heden is nog geen volgsysteem beschikbaar. De portefeuillehouder heeft nog geen voorstel aan de commissie gedaan voor de planning van de oplevering van het systeem. Vanuit de commissie Algemeen Bestuur is geen navraag meer gedaan naar de stand van zaken van het volgsysteem.

Door het ontbreken van een volgsysteem is het voor het verkrijgen van inzicht tot nu toe noodzakelijk dat wij zelf aan de hand van de agenda's, afsprakenlijsten (raadscommissies), besluitenlijsten (Gemeenteraad), notulen (Gemeenteraad) en in gesprek met ambtelijk verantwoordelijke(n) nagaan of en hoe bepaalde onderwerpen aan de orde zijn geweest en hoe dit zich verhoudt tot eerder gemaakte afspraken. Wij zijn van mening dat het uitvoeren van de nazorg ons door het ontbreken van een volgsysteem meer tijd kost, dan noodzakelijk zou zijn.

2. Sinds maart 2005 worden geen verslagen meer gemaakt van commissievergaderingen, maar wordt volstaan met een afsprakenlijst. De commissievergaderingen worden wel opgenomen op band. Voor onze (nazorg)onderzoeken betekent dit, dat wij extra middelen moeten inzetten om te achterhalen hoe in de commissie over een bepaald onderwerp is gesproken. Wij zullen de band alleen (laten) afluisteren (en uittypen), wanneer wij dat voor het verkrijgen van inzicht strikt noodzakelijk vinden. Vooral nog is ons uitgangspunt dat wij dat voor de nazorg van onderzoeken niet doen.

Zoals hiervoor ook al aangegeven willen wij graag met de Raad van gedachten wisselen over de invulling van nazorg en de verantwoordelijkheid die hij daarbij ziet voor de verschillende betrokkenen (Raad, College, Rekenkamer).

Voortgang verbetertrajecten 2005

In de bijlagen hebben wij de voortgang in 2005 van de verbetertrajecten van de door ons uitgevoerde onderzoeken opgenomen.

Het betreft hierbij de informatie die ook is opgenomen in de Plannen van Aanpak nazorg voor de onderzoeken:

- beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe;
- rechtmatigheid, case grondexploitaties;
- Tandem;
- Verbonden Partijen.

Over de voortgang van het verbetertraject begroting/jaarstukken hebben wij gerapporteerd in ons onderzoek jaarstukken 2004. Samenvattend komt het erop neer dat niet of nauwelijks invulling is gegeven aan het raadsbesluit naar aanleiding van het Rekenkamerrapport bij de jaarrekening 2003. In ons onderzoek naar de jaarstukken 2005 zullen wij opnieuw stil staan bij de voortgang van het verbetertraject begroting/jaarstukken. Tevens hebben wij in onze maandelijkse adviezen in het kader van het verbetertraject 'schone begroting' steeds aandacht besteed aan het verbetertraject begroting/jaarstukken. Een samenvattend overzicht van onze maandelijkse adviezen 'schone begroting' is opgenomen in bijlage 1.

Vanuit de taak die wij voor ons zelf weggelegd zien op het gebied van nazorg zijn wij in dit kader gestart met het opstellen van een lexicon voor begroting en jaarstukken (extra ten opzichte van Onderzoeksplan). In dit lexicon leggen wij de belangrijkste begrippen rond de begroting en jaarstukken uit. Wij doen dit om de Raad te ondersteunen bij de invulling van zijn budgetrecht. In zijn meest simpele betekenis houdt dit recht in dat de Raad over het geld gaat en dat het College tot taak heeft de begroting uit te voeren en daarover aan de Raad verantwoording af te leggen. In de praktijk is het budgetrecht met talrijke wettelijke regels omgeven. Deze zijn zeker voor niet deskundigen soms moeilijk te doorgronden. Wij proberen de taal rond deze regels uit te leggen, waardoor naar wij hopen voor raadsleden ook de achtergrond en de betekenis ervan begrijpelijk gaat worden.

Wij informeren de Raad separaat over de voortgang van de verbetertrajecten 'Mensec' en 'Rioolbeleid'. De planning is dat in mei 2006 te doen met de rapportages naar aanleiding van de lopende grote nazorg-onderzoeken naar 'Mensec' en 'Rioolbeleid'.

7. Overige werkzaamheden

In ons Onderzoeksplan hebben wij onder de overige werkzaamheden onderscheid gemaakt naar:

- volgen van doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken van het College (213a-onderzoeken);
- volgen van verbetertrajecten van het College:
 - personeelsbeleid/Professionaliseringstraject P&O;
 - postafhandeling;
 - 'schone begroting'.

Hierna gaan wij op in op de genoemde activiteiten. Wij hebben daarbij de tekst uit onze brief aan de Raad van 15 november jl. opgenomen en deze waar nodig aangevuld.

Volgen 213a-onderzoeken College

Brief 15 november 2005:

In het kader van ons onderzoek naar de jaarstukken hebben wij twee rapporten van 213a-onderzoeken ontvangen. Wij hebben de commissie Algemeen Bestuur in onze brief van 17 oktober 2005 met ons advies inzake schone begroting geïnformeerd over onze bevindingen bij deze onderzoeksrapporten en de commissie enkele algemene aanbevelingen hieromtrent gedaan.

Op 9 november ontvingen wij het 213a-rapport 'verbroken verbinding'. Voor dit rapport zijn wij nagegaan of en in hoeverre sprake is van overlap met ons voorgenomen onderzoek 'vertaling begroting naar uitvoering'. Die overlap is er niet.

Volgens de brief van het College inzake schone begroting dd 27 september 2005 volgt nog het 213a-rapport van het onderzoek EDP-audit naar de kwaliteit van de financiële administratie. Indien wij dat nodig achten, informeren wij u over ons oordeel over dit rapport.

Aanvulling Jaarverslag:

Met artikel 213a uit de Gemeentewet heeft het College expliciet de opdracht gekregen zelf onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid naar het door hem gevoerde bestuur. De Gemeenteraad heeft de voorwaarden voor deze onderzoeken nader uitgewerkt in verordening 213a (verordening periodiek onderzoek). Terugkijkend op 2005 constateren wij rond de 213a-onderzoeken onder meer dat:

- verordening 213a nog niet in overeenstemming is gebracht met het raadsbesluit van 14 juli 2004 'jaarlijks een of twee doelmatigheidsonderzoeken naar planexploitaties te verrichten en dit op te nemen in de verordening 213a';
- niet duidelijk is welke 213a onderzoeken precies zijn uitgevoerd in 2005. In het kader van ons onderzoek naar de jaarstukken hebben wij (van de betreffende directie) twee 213a-onderzoeken ontvangen die niet voorkwamen op het overzicht van 213a-onderzoeken dat het College aan de Raad heeft verstrekt;
- de Gemeenteraad slechts de beschikking heeft gekregen over één 213a-rapport ('gebroken verbinding');
- één van de aangekondigde 213a-rapporten (EDP-audit naar de kwaliteit van de financiële administratie in relatie tot het verwachtings-patroon bij de keuze van NFIS/CODA), ondanks eerdere berichten, nog niet aan de Raad is aangeboden, zonder dat is aangegeven wanneer de Raad het wél kan verwachten;
- de geplande onderzoeken voor 2006 niet gebaseerd zijn op een risico-analyse (terwijl dit in de verordening wel is voorgeschreven);
- in het Onderzoeksplan 213a voor 2006 is aangegeven dat de nota van bevindingen van het onderzoek betrouwbaar is en niet gepubliceerd wordt. Over de rapportages met conclusies en aanbevelingen wordt gezegd dat deze in beginsel openbaar zijn. Wij vinden dit een te enge benadering. De Gemeentewet artikel 213a, lid 2 luidt

namelijk: Het College brengt schriftelijk verslag uit aan de Raad van de resultaten van de onderzoeken. En de verordening 213a, artikel 5, lid 1, stelt: De uitkomsten van ieder onderzoek worden vastgelegd in een rapportage aan de Raad.

Wij zijn van mening dat rapporten naar aanleiding van doelmatigheids en doeltreffendheidsonderzoek voor de Raad belangrijke informatie bevatten voor het invullen van zijn kaderstellende en controlerende taak. De regels op dit punt zijn in onze ogen duidelijk en toereikend. Waar het aan schort is de uitvoering hiervan.

Volgen verbetertrajecten College

Hierna gaan we in op de stand van zaken rond de verbetertrajecten van het College die wij in 2005 gevolgd hebben. We hebben daarbij steeds eerst de passage uit de brief van 15 november opgenomen; vervolgens hebben wij aanvullingen gedaan in het kader van dit jaarverslag.

- **Personeelsbeleid/ professionalisering P&O**

Brief 15 november 2005:

Wij blijven dit verbetertraject volgen.

Aanvulling Jaarverslag:

Voor 2006 wordt gewerkt aan het actualiseren van het werkprogramma P&O. In het geactualiseerde werkprogramma wordt tevens ingegaan op de mate waarin de voorgenomen activiteiten voor 2004 en 2005 inmiddels zijn uitgevoerd en welke resultaten dat heeft opgeleverd. Bij het opstellen van ons Onderzoeksplan voor de tweede helft van 2006 gaan wij expliciet na, op basis van de stand van zaken op dat moment, of en hoe wij hiermee verder gaan.

- **Postafhandeling**

Brief 15 november 2005:

Wij blijven dit verbetertraject volgen.

Aanvulling Jaarverslag:

In de begroting 2005 was als doelstelling opgenomen dat medio 2005 98% van de binnengekomen post tijdig (binnen 8 weken) wordt beantwoord en juist gearchiveerd. Er is een speciaal project (weer@bericht) gestart om de afhandeling van de post te verbeteren. Binnen het project zijn diverse instrumenten ontwikkeld om beter inzicht te krijgen in de af te handelen post. Tevens is veel aandacht besteed aan het belang van een tijdige en goede afhandeling van post, maar ook aan de toepassing van de diverse (nieuwe) instrumenten. Binnen het project is nauwelijks aandacht besteed aan de archivering; de tijdige afhandeling van de binnengekomen post had de prioriteit. Omdat de doelstelling in juli 2005 nog niet gerealiseerd was, is het project verlengd tot en met 31 december 2005. Ook op die datum is de doelstelling niet gerealiseerd. Wat exact is gerealiseerd kan niet eerder dan op 1 maart 2006 worden aangegeven. Post die eind december 2005 is binnengekomen, is immers nog tijdig afgehandeld wanneer dit eind februari 2006 is gebeurd. Op dit moment kan al wel gezegd worden dat een enorme verbetering heeft plaatsgevonden ten opzichte van 2004. Het College zal over de exacte resultaten rapporteren in het jaarverslag.

Wij hebben via de secretarissen van andere rekenkamers navraag gedaan naar cijfers over de postafwikkeling in andere gemeenten. Hieruit komt naar voren dat er maar weinig cijfers beschikbaar zijn en dat de beschikbare cijfers niet eenvoudig vergelijkbaar zijn. Gemeenten onderscheiden bijvoorbeeld verschillende categorieën

en afhandelingstermijnen voor post. Wij hebben om die redenen geen uitgebreide analyse uitgevoerd van de cijfers van die andere gemeente.

Wij hebben begrepen dat de Nationale Ombudsman in 2006 onderzoek gaat doen naar de postafwikkeling door gemeenten. Bij het opstellen van ons Onderzoeksplan voor de tweede helft van 2006 gaan wij expliciet na, op basis van de stand van zaken op dat moment, of en hoe wij hiermee verder gaan.

- **Schone begroting**

Brief 15 november 2005:

Op verzoek van de commissie Algemeen Bestuur brengen wij maandelijks advies uit aan die commissie. Naar aanleiding van de brief van het College inzake schone begroting (dd 1 november 2005) constateren wij dat dit verbetertraject een nieuwe fase ingaat. Met het College zijn wij van mening dat nieuwe afspraken gemaakt moeten worden tussen Raad(scommissie) en College over de aard en frequentie van de voortgangsmeldingen. Wij hebben de commissie Algemeen Bestuur hierover afzonderlijk geïnformeerd (brief dd 15 november 2005/kenmerk: C940/05-050/05.0033481). In het kader van de nieuw te maken afspraken, zijn wij, wanneer de Raad(scommissie) daar behoefte aan heeft, graag bereid een adviserende rol te blijven vervullen.

Aanvulling Jaarverslag:

In bijlage 1 hebben wij een samenvattend overzicht opgenomen van de adviezen die wij in 2005 hebben uitgebracht in het kader van 'actie schone begroting'.

En verder

Tot slot willen wij hier over de overige werkzaamheden nog de volgende zaken puntsgewijs noemen:

- Wij hebben de werkwijze van de Rekenkamer, de agenda's en verslagen van onze vergaderingen, alle rapporten en belangrijke brieven op de website van de gemeente Nijmegen geplaatst. Op deze manier dragen wij zorg voor een brede toegankelijkheid van de Rekenkamer.
- In 2004 hebben wij met de commissie Algemeen Bestuur afgesproken twee keer per jaar met elkaar van gedachten te wisselen. Gezien de afspraak dat wij de commissie Algemeen Bestuur in 2005 maandelijks zouden gaan adviseren over de voortgangsmeldingen van het College inzake 'schone begroting', hebben wij begin 2005 besloten geen initiatief te nemen voor deze gesprekken. Vanuit de commissie hebben wij het verzoek ontvangen om een toelichting te geven op de passage uit ons jaarverslag 2004 over onze bevindingen naar aanleiding van de nazorg. Wij hebben gehoor gegeven aan dit verzoek.
- Wij hebben onze werkwijze vastgelegd in een 'Notitie werkwijze' naar aanleiding van het voorschrift daartoe in de bijgestelde 'Verordening Rekenkamer' (vastgesteld door de Raad op 6 juli 2005). Wij hebben deze notitie ter kennis gebracht van de Raad en het College (1 december 2005). Naar aanleiding van de bijgestelde verordening hebben wij ons Reglement van Orde op 1 september 2005 ingetrokken.
- Onze voorzitter heeft twee maal deelgenomen aan het audit-overleg:
Voorjaar 2005:
 1. wijze van invulling rechtmatigheidscontrole 2004
 2. 213a-onderzoeken College 2005Najaar 2005:
 1. Afstemming onderzoeken (werkzaamheden) College, Rekenkamer, accountant

- Onze voorzitter en secretaris hebben de volgens de Rekenkamer relevante zaken voor het nieuwe financiële systeem ingebracht in de zogenaamde 'heli-sessie NFIS';
- Onze voorzitter en secretaris hebben een bezoek gebracht aan de accountant om zich de systematiek van zijn rechtmatigheidsonderzoek uit te laten leggen;
- Op hun verzoek hebben onze voorzitter en secretaris een gesprek gevoerd met de gemeente-archivaris en de gemeentelijke archiefinspecteur;
- Op verzoek hebben wij een bijdrage geleverd aan de handreiking 'financiële positie/begrotingsruimte' die het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties opstelt voor leden van de Gemeenteraad en Provinciale Staten;
- Wij zijn lid van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (voorheen de Vereniging van Lokale Rekenkamer). Binnen de vereniging worden ervaringen uitgewisseld. Tevens stelt de vereniging, mede op initiatief en na advies van de kring van secretarissen, handreikingen op. De Vereniging organiseert tevens jaarlijks een wedstrijd voor het beste rekenkamerrapport (de Goudvink). Dit is voor het eerst gebeurd in 2005 (voor de Rekenkamerrapporten die in 2004 zijn uitgebracht).
 - Onze secretaris heeft een actieve rol gespeeld in de kring van secretarissen van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekenkamercommissies (NVRK);
 - Op 8 april 2005 hebben wij een eervolle vermelding ontvangen bij de 'Goudvink 2004' voor het rapport 'Onderzoek programmabegrotingen 2004' dat wij samen met de rekenkamers van Arnhem en Apeldoorn hebben opgesteld.
 - Vanwege de eervolle vermelding voor de 'Goudvink 2004' neemt onze secretaris deel in expertpanel 'Goudvink 2005'. Het expertpanel verricht voorbereidend werk voor de jury.
 - Voor de 'Goudvink 2005' hebben wij ons 'onderzoek jaarstukken 2004' ingediend. Wij realiseren ons dat het hierbij niet gaat om een onderzoek naar doelmatigheid, doeltreffendheid en/of rechtmatigheid, maar zijn van mening dat het onderzoek leerzaam kan zijn voor andere gemeentelijke rekenkamers.

8. In gesprek met de nieuwe Gemeenteraad

Vanuit onze ervaringen uit de afgelopen jaren willen wij graag met de 'nieuwe' Gemeenteraad van gedachten wisselen over een aantal zaken.

Het gaat dan om:

1. de wijze waarop we in de toekomst invulling gaan geven aan de **communicatie** tussen Raad(scommissies) en Rekenkamer;
2. de behoefte van de Raad aan de voortzetting van het jaarlijks **onderzoek naar de jaarstukken** door de Rekenkamer;
3. de invulling van **nazorg** en de verantwoordelijkheid van de verschillende betrokkenen (Raad, College, Rekenkamer) daarbij.

Wij maken graag een afspraak voor het bespreken van deze punten.

Wij hebben deze punten in het vervolg van dit hoofdstuk nader toegelicht aan de hand van onze ervaringen.

Wijze van communiceren tussen Raad(scommissies) en Rekenkamer

De communicatie tussen de Raad(commissies) en de Rekenkamer vindt nu plaats door:

- Brieven van de Rekenkamer aan de Raad(commissies)
Het gaat hierbij zowel om brieven met inhoudelijke adviezen (denk aan schone begroting, rechtmatigheidscontrole, nazorg reserves en voorzieningen), als om brieven over praktische zaken rond de invulling van de (taken van de) Rekenkamer. Voorbeelden van dit laatste zijn brieven over het onderzoeksbudget van de Rekenkamer en brieven over de planning van de oplevering van stukken.
- Toelichtingen van de Rekenkamer in de raadscommissies op uitgevoerde onderzoeken
De Rekenkamer brengt haar adviezen uit aan de Gemeenteraad. In de meeste gevallen besluit het Presidium deze voorafgaand aan de raadsvergadering te behandelen in de inhoudelijke commissie. Op dat moment is de voorzitter beschikbaar voor het beantwoorden van vragen en het geven van een toelichting.
- Gesprekken met (een delegatie van) de commissie Algemeen Bestuur (AB)
Uit de zelfevaluatie die de Rekenkamer eind 2003/begin 2004 heeft uitgevoerd kwam onder meer naar voren dat zowel de fractievoorzitters als de Rekenkamer van mening waren dat de communicatie tussen de Raad(commissies) en de Rekenkamer verbeterd moest worden. De Rekenkamer heeft daarop een delegatie van de commissie AB uitgenodigd om met haar van gedachten te wisselen over de mogelijkheden hiervoor. Om het eenrichtingsverkeer in de communicatie (Rekenkamer naar Raad(scommissie)) te doorbreken, is in het voorjaar van 2004 afgesproken om één á twee keer per jaar een gesprek te voeren tussen een delegatie van de commissie AB en de Rekenkamer.

Eind 2004 heeft de Rekenkamer, als alternatief voor de gemaakte afspraak, alle fracties uitgenodigd met haar van gedachten te wisselen over ideeën voor onderzoek in 2005. Geen van de fracties heeft toen van die uitnodiging gebruik gemaakt.

Omdat in 2005 maandelijks contact tussen de Rekenkamer en de raadscommissie AB gepland stond in het kader van actie schone begroting, heeft de Rekenkamer begin 2005 besloten geen initiatief te nemen tot extra gesprekken met de commissie AB. Vanuit de commissie heeft de Rekenkamer in 2005 een maal een verzoek gekregen voor een gesprek: het ging daarbij om een nadere toelichting van de Rekenkamer op

de passage over 'nazorg' in ons jaarverslag 2004. Wij hebben invulling gegeven aan dit verzoek.

- Overleg tussen de voorzitter van de commissie AB en de voorzitter van de Rekenkamer
In het hiervoor genoemde overleg is tevens afgesproken dat de voorzitters van de commissie AB en de Rekenkamer een aantal keren per jaar contact hebben om over en weer bij te praten. In het verlengde hiervan overleggen de secretarissen van de commissie AB en de Rekenkamer maandelijks over hetgeen bij beide aan de orde is en of en in hoeverre dit van belang is voor de ander.
- Artikel in de nieuwsbrief voor raadsleden
Wanneer daar aanleiding voor is wordt in de nieuwsbrief voor raadsleden, die maandelijks met de vergaderstukken voor de Gemeenteraad wordt meegestuurd, een artikel opgenomen over de Rekenkamer.

Wij willen graag met de Raad van gedachten wisselen over de wijze waarop we in de toekomst invulling gaan geven aan de communicatie tussen Raad(scommissies) en Rekenkamer. Wij willen daarbij in het bijzonder stil staan bij:

- 1 De eerder gemaakte afspraken met de delegatie van de commissie Algemeen Bestuur. Wij horen graag van de Raad of hij deze wil voortzetten of dat hij juist andere afspraken zou willen maken.
- 2 Het gebruik van de nieuwsbrief. Diverse rekenkamers van andere gemeenten brengen twee tot drie keer per jaar een eigen nieuwsbrief uit. Wij horen graag van de Raad of hieraan behoefte bestaat.
- 3 Ideeën van de Raad voor de communicatie tussen Raad en Rekenkamer.

Onderzoek naar de jaarstukken

Bij de instelling van de Rekenkamer in 2000 is vastgelegd dat de Rekenkamer onderzoek doet naar de jaarrekening. Deze opdracht vloeide voort uit de gelijktijdige opheffing van de rekeningcommissie. De nieuwe Gemeentewet stelt dat het de Rekenkamer zelf is, die bepaalt waar zij onderzoek naar doet. De Raad kan alleen verzoeken indienen en geen opdrachten geven. In de nieuwe Verordening Rekenkamer is het artikel betreffende het onderzoek naar de jaarrekening dan ook geschrapt. Los van de formele regeling vinden wij het belangrijk om de Raad te voorzien van informatie die in onze ogen van belang is voor het vaststellen van de jaarstukken. In 2006 zullen wij dan ook opnieuw onderzoek doen naar de jaarstukken. Eerder heeft de raadscommissie Algemeen Bestuur uitgesproken het onderzoek naar de jaarstukken door de Rekenkamer zeer te waarderen.

Wij horen graag van de Raad hoe hij hier nu (of na het verschijnen van het onderzoeksrapport over de jaarstukken 2005) tegenover staat. Wij wegen dit dan mee bij het opstellen van ons onderzoeksplan voor 2007.

Invulling nazorg

Vanaf onze start hebben wij het als onze taak gezien nazorg uit te voeren op de door ons uitgevoerde onderzoeken. Wij volgen hiertoe of en in hoeverre toezeggingen door het College en afspraken tussen Raad en College naar aanleiding van onze rapporten worden uitgevoerd. Wij doen verslag van onze bevindingen in ons jaarverslag. Wanneer de bevindingen daar aanleiding toe geven, rapporteren wij zo nodig separaat aan de Gemeenteraad.

Het nazorg-traject beperkt zich in principe tot drie jaar. Na die drie jaar overwegen wij steeds of wij een groot nazorg onderzoek uitvoeren naar de inmiddels bereikte resultaten. In zo'n groot nazorg-onderzoek wordt breder gekeken dan naar de toezeggingen door het College en de raadsbesluiten. Bij het opladen van het

onderzoeksplan wordt nagegaan óf een groot-nazorg onderzoek wordt gestart en zo ja, waar het onderzoek zich op zal focussen.

Bij de uitvoering van de nazorg lopen wij in zijn algemeenheid tegen twee problemen aan:

1. Afspraken tussen Raad en College worden, met uitzondering van moties, niet systematisch bijgehouden. Wij zien hierdoor in de praktijk van de afgelopen jaren dat diverse toezeggingen, besluiten en amendementen niet worden uitgevoerd, zonder dat iemand dat in beeld heeft. Wij vinden deze werkwijze een belemmering voor het doorvoeren van verbeteringen en het boeken van resultaten. Wij hebben de Raad hier al diverse malen op gewezen (brief dd 03 oktober 2003, onderzoek Tandem, jaarverslag 2003, brief dd 12 oktober 2004, jaarverslag 2004). Naar aanleiding daarvan heeft de Raad het College steeds aangesproken en heeft het College steeds toegezegd verbeteringen door te voeren. De laatste toezegging op dit punt betreft die van de wethouder financiën, organisatie en stadsbedrijven in de commissie Algemeen Bestuur van januari 2005, om in de volgende commissievergadering met een voorstel te komen voor de termijn waarop hij een volgsysteem voor gemaakte afspraken tussen Raad en College kan realiseren. Tot op heden is nog geen volgsysteem beschikbaar. De portefeuillehouder heeft nog geen voorstel aan de commissie gedaan voor de planning van de oplevering van het systeem. Vanuit de commissie Algemeen Bestuur is geen navraag meer gedaan naar de stand van zaken van het volgsysteem.

Door het ontbreken van een volgsysteem is het voor het verkrijgen van inzicht tot nu toe noodzakelijk dat wij zelf aan de hand van de agenda's, afsprakenlijsten (raadscommissies), besluitenlijsten (Gemeenteraad), notulen (Gemeenteraad) en in gesprek met ambtelijk verantwoordelijke(n) nagaan of en hoe bepaalde onderwerpen aan de orde zijn geweest en hoe dit zich verhoudt tot eerder gemaakte afspraken. Wij zijn van mening dat het uitvoeren van de nazorg ons door het ontbreken van een volgsysteem meer tijd kost, dan noodzakelijk zou zijn.

2. Sinds maart 2005 worden geen verslagen meer gemaakt van commissievergaderingen, maar wordt volstaan met een afsprakenlijst. De commissievergaderingen worden wel opgenomen op band. Voor onze (nazorg)onderzoeken betekent dit, dat wij extra middelen moeten inzetten om te achterhalen hoe in de commissie over een bepaald onderwerp is gesproken. Wij zullen de band alleen (laten) afspelen (en uittypen), wanneer wij dat voor het verkrijgen van inzicht strikt noodzakelijk vinden. Vooralsnog is ons uitgangspunt dat wij dat voor de nazorg van onderzoeken niet doen.

<p>Wij willen graag met de Raad van gedachten wisselen over de invulling van nazorg en de verantwoordelijkheid die hij daarbij ziet voor de verschillende betrokkenen (Raad, College, Rekenkamer).</p>
--

Bijlagen: Voortgang verbetertrajecten

In de bijlage is de voortgang van de verbetertrajecten naar aanleiding van Rekenkameronderzoeken opgenomen. Het gaat achtereenvolgens om:

- Bijlage 1 Verbetertraject 'schone begroting';
- Bijlage 2 Voortgang verbetertraject naar aanleiding van Onderzoek beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe (tekst uit betreffende Plan van Aanpak nazorg);
- Bijlage 3 Voortgang verbetertraject naar aanleiding van Onderzoek Tandem (tekst uit betreffende Plan van Aanpak nazorg);
- Bijlage 4 Voortgang verbetertraject naar aanleiding van Onderzoek Rechtmatigheid, case grondexploitaties (tekst uit betreffende Plan van Aanpak nazorg);
- Bijlage 5 Voortgang verbetertraject naar aanleiding van Onderzoek Verbonden Partijen (tekst uit betreffende Plan van Aanpak nazorg);

In het voorjaar van 2006 ronden wij onze grote nazorg onderzoeken af naar 'Mensec' en 'rioolbeleid'. De Raad wordt in dit kader separaat geïnformeerd over de voortgang van deze verbetertrajecten.

In het onderzoek naar de jaarstukken 2005 rapporteren wij, net als vorig jaar, over de voortgang van het verbetertraject begroting/jaarstukken.

Bijlage 1: Verbetertraject 'schone begroting'

De actie schone begroting is gestart in de zomer van 2004. Naar aanleiding van financiële problemen het opstellen van MOP III (Meerjaren Ontwikkelingsprogramma in het kader van het Grote Stedenbeleid (GSB)) ontstonden er bij de Raad twijfels over de betrouwbaarheid van de begroting. Het College heeft daarop, mede op verzoek van de Raad, onderzoek uitgevoerd. Dat onderzoek bestond uit twee delen:

- leerrapportage GSB;
- quick scan op de betrouwbaarheid van de begroting.

De raadscommissie Algemeen Bestuur was van mening dat met deze onderzoeken onvoldoende (concreet) antwoord werd gegeven op vragen van de Raad over de betrouwbaarheid van de begroting, het noodzakelijke verbetertraject en de daarin te stellen prioriteiten. De commissie Algemeen Bestuur heeft daarop in oktober 2004 de Rekenkamer verzocht om de Raad bij de behandeling van de begroting 2005 een beter inzicht te geven in de problematiek en de te stellen prioriteiten in de oplossingen.

De Rekenkamer is op dit verzoek ingegaan en heeft haar onderzoeksrapport aan de Raad uitgebracht op 15 november 2004. De Gemeenteraad heeft naar aanleiding hiervan op 2 februari 2005 het volgende besluit genomen:

1. In de verbeteracties betreffende de bedrijfsvoering de volgende prioriteiten te stellen:
 - het vergroten van de discipline in de organisatie;
 - centrale sturing en controle;
2. Gewenst gedrag en de uitkomsten daarvan als meetbare doelen te formuleren en afgeleid daarvan het benodigde instrumentarium te bepalen;
3. Het College te verzoeken een Plan van Aanpak op te stellen over de uitvoering van de aanbevelingen van de Rekenkamer en daarin een voorstel te doen over de wijze waarop de Gemeenteraad betrokken wordt. Dit Plan van Aanpak te bespreken in de commissie AB van 1 maart en de voortgang ervan regelmatig in diezelfde commissie te bespreken;
4. Aan de Rekenkamer te verzoeken dit Plan van Aanpak en de voortgang ervan te toetsen vanuit de optiek van de Gemeenteraad en hierover de commissie AB te informeren.

De Rekenkamer heeft de volgende brieven aan de Raadscommissie AB gestuurd in het kader van het verbetertraject 'schone begroting'. Een aantal malen hebben wij, als gevolg van de beperkte tijd tussen de beschikbaarheid van de stukken van het College en de vergadering van de commissie AB, geen brief aan de commissie Algemeen Bestuur gestuurd. In die gevallen is ons advies mondeling ingebracht door de voorzitter van de Rekenkamer.

- 25 februari In deze brief, naar aanleiding van het Plan van Aanpak van de portefeuillehouder financiën, heeft de Rekenkamer aan de commissie Algemeen Bestuur geadviseerd om een aantal prioriteiten te stellen in het verbetertraject 'schone begroting'. Wij hebben daarvoor de volgende suggesties gedaan:
1. Verbeteren administratieve organisatie en interne controle
 2. Inrichten control
 3. Verbeteren BBI
 4. Inrichten concernstaf nieuwe stijl / positionering middelenfuncties
 5. Verbeteren dossiervorming
- De brief is besproken in de vergadering van de raadscommissie Algemeen Bestuur van 1 maart 2005. De commissie heeft de prioriteiten zoals aanbevolen door de Rekenkamer overgenomen en het College om een nadere uitwerking hiervan gevraagd. Het College heeft ingestemd met de voorgestelde prioriteitstelling, met uitzondering van dossiervorming. Hiervan is aangegeven dat hier op een andere manier invulling aan wordt gegeven. De commissie heeft in haar vergadering van 29 maart ingestemd met het voorstel van het College.
- 02 mei In deze brief is aangegeven op welke wijze wij invulling geven aan het verzoek van de commissie Algemeen Bestuur om een maandelijks advies van de Rekenkamer inzake 'schone begroting'.
- 23 mei In deze brief is aangegeven dat de Rekenkamer niet in de gelegenheid is voor de vergadering van de commissie Algemeen Bestuur van 28 juni een advies uit te brengen. De oorzaak hiervan was dat het voorstel van het College niet tijdig beschikbaar was.
- 22 juni In deze brief constateert de Rekenkamer dat het verbetertraject 'schone begroting' moeizaam verloopt. Er is een schets gegeven van de uitvoering tot nu toe. Wij hebben geconcludeerd dat wij op basis van het beschikbare materiaal nog geen inhoudelijk advies aan de commissie Algemeen Bestuur kunnen geven.
- 21 juli Deze brief betrof een verzoek van de Rekenkamer aan de voorzitter van de commissie Algemeen Bestuur om ons advies in de vergadering van de commissie op 6 september mondeling te mogen inbrengen.
- Tijdens de vergadering van de Rekenkamer van 1 september was er onder meer overleg tussen de Rekenkamer en de portefeuillehouder financiën, de gemeentesecretaris en de directeur DBO over de voortgangsrapportage 'schone begroting' van het College dd 19 juli 2005. Mede naar aanleiding van dit gesprek heeft de Rekenkamer een advies aan de commissie Algemeen Bestuur voorbereid. De voorzitter heeft dit mondeling ingebracht tijdens die vergadering.

- 01 september Het ging om de volgende punten:
- vervolg -
- Verbeteren administratieve organisatie en interne controle:
 - rechtmatigheidscontrole door de accountant: advies om als Raad geen normenkader vast te stellen;
 - 213a onderzoeken: advies om onderzoeksrapporten op te vragen;
 - Inrichten control:
 - advies over de positie van de controller;
 - Verbeteren BBI:
 - praktisch advies voor de verbetering van de programma's in de begroting;
 - Inrichten concernstaf nieuwe stijl / positionering middelenfuncties:
 - geen specifieke punten.
- In zijn algemeenheid is nog ingebracht:
- dat het belangrijk is dat bij de uitvoering van de verbetertrajecten wordt aangegeven wat anders wordt / zal gaan dan nu (welke concrete resultaten worden bereikt);
 - dat het proces niet is afgerond met de uitvoering van de acties uit de brief; deze betreffen vooral procedurele afspraken, daarna begint het (hoe gaat het met verbetering control, etc.)
 - dat de planning er optimistisch uit ziet, schriftelijk advies van de Rekenkamer voorafgaand aan de commissievergadering zal praktisch niet altijd mogelijk zijn.
- 17 oktober Deze brief betrof een inhoudelijk advies aan de raadscommissie AB bij de voortgangsrapportage 'schone begroting' van het College van 27 september 2005. Samengevat is in de brief het volgende naar voren gebracht:
- Verbeteren administratieve organisatie en interne controle:
 - reikwijdte van de rechtmatigheidscontrole door de accountant betreft alle wetten en regels waaronder verordeningen
 - Inrichten control:
 - positie van de controller
 - vraag naar consequenties nu College verbeteractie 'risicomanagement' uitstelt
 - 213a-onderzoeken: advies om in gesprek te gaan met het College om in onderling overleg vast te stellen aan welke eisen de rapportages moeten voldoen
 - Verbeteren BBI:
 - Staat van Reserves en Voorzieningen ontbreekt in begroting, belang aangeduid.
 - Inrichten concernstaf nieuwe stijl / positionering middelenfuncties:
 - geen specifieke punten
- Op een aantal punten kon in de brief nog niet worden ingegaan; die (aangekondigde) stukken van het College waren op het moment van verzending nog niet beschikbaar. Wij hebben de commissie aangeboden hier in de vergadering mondeling op in te gaan. De brief is besproken in de vergadering van de commissie AB van 1 november 2005. De commissie heeft geen gebruik gemaakt van het aanbod om een mondelinge toelichting bij nieuwe stukken van het College.

15 november In dit advies hebben wij teruggekeken op de behandeling van 'schone begroting' in de vergadering van de AB op 1 november 2005. Wij hebben geconstateerd dat de commissie (vergadering 1 november) niet is ingegaan op het aanbod om een nadere mondelinge toelichting naar aanleiding van nieuwe stukken van het College. Wij zijn er van uitgegaan dat daar geen behoefte aan is; in deze brief zijn wij daar om die reden dan ook niet meer op ingegaan.

Wij hebben wel geadviseerd over de wijze waarop de Raad(scommissie) zich in de toekomst over de voortgang van het verbetertraject kan laten informeren. Uit de brief:

Naar aanleiding van de brief van het College inzake schone begroting (dd 1 november 2005) constateren wij dat het verbetertraject een nieuwe fase ingaat. Met het College zijn wij van mening dat nieuwe afspraken gemaakt moeten worden tussen de Raad(scommissie) en het College over de aard en frequentie van de voortgangsmeldingen.

Eerder hebben wij onder meer geadviseerd (rapport Onderzoek naar aanleiding van brief College: Schone Begroting, rapport Twynstra Gudde, november 2004) in de Gemeenteraad steeds expliciet stil te staan bij de voortgang van het verbetertraject aan de hand van:

- *de verplichte paragraaf bedrijfsvoering in de begroting en het jaarverslag;*
- *de rapportagemomenten uit de BBI-cylus (voorjaarsbrief, zomernota, najaarsbrief).*

In onze ogen zou vanaf nu deze insteek gekozen kunnen worden, zeker wanneer goede afspraken gemaakt worden over de manier waarop de vier gekozen prioriteiten hierin aan de orde komen.

Zowel de commissie, als de portefeuillehouder hebben dit advies overgenomen. In de vergadering van de commissie AB van 12 december, waarin deze brief aan de orde was, is tevens afgesproken dat de afronding van de actie schone begroting in zijn huidige vorm in de vergadering van de commissie Algemeen Bestuur van februari 2006 aan de orde is. Het College komt voor die vergadering voor het laatst met een voortgangsrapportage en zal dan tevens een Plan van Aanpak aanleveren, waarin wordt ingegaan op de wijze waarop over de voortgang van het verbetertraject gerapporteerd zal worden aan de commissie (en de Raad).

Bijlage 2: Onderzoek beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe, voortgang verbetertraject 2005

De volgende tekst is overgenomen uit het Plan van Aanpak nazorg onderzoek beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe (geactualiseerde versie januari 2006):

Bij ons jaarverslag 2004 hebben wij per raadscommissie een appendix opgesteld met daarin van de voor die commissie relevante onderzoeken:

- conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer uit het onderzoeksrapport;
- reactie van het College (en eventueel extern onderzochte instelling) daarop;
- nawoord van de Rekenkamer (indien aan de orde);
- informatie over de voortgang uit eerdere jaarverslagen (indien aan de orde);
- beschrijving van de voortgang in 2003;
- beschrijving van de voortgang in 2004.

Het onderzoek 'beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe' is relevant voor de raadscommissie Werk en Inkomen. Het betreffende onderdeel van de appendix bij ons jaarverslag 2004 is besproken in de commissievergadering van april 2005. Sinds maart 2005 worden geen verslagen meer gemaakt van de commissievergaderingen; er wordt volstaan met een afsprakenlijst. Naar aanleiding van de appendix bij ons jaarverslag zijn de volgende afspraken gemaakt:

1. Binnenkort vindt in organisatie van de wethouder een informatiebijeenkomst bij de afdeling SoZaWe plaats;
2. De commissievoorzitter informeert de commissie binnen de afzienbare tijd over het resultaat van haar bespreking met het afdelingshoofd SoZaWe over de gewenste informatievoorziening aan de Raad.

De bijeenkomst zoals aangekondigd onder 1 heeft plaatsgevonden op 30 november 2005. Het betrof een niet openbare bijeenkomst, voorafgaand aan de vergadering van de commissie Werk en Inkomen. Over de gewenste informatievoorziening aan de Raad, zoals afgesproken onder 2, heeft nog geen terugkoppeling aan de raadscommissie plaatsgevonden.

Naar aanleiding van de bespreking in de commissie heeft de voorzitter van de commissie Werk en Inkomen (samen met de voorzitter van de commissie Stedelijke Samenleving (voor 'Mensec')) een brief gestuurd aan het College (dd 3 mei 2005), met het verzoek (voor 'beheerskostenontwikkeling afdeling SoZaWe') een voorstel ter besluitvorming aan de Raad voor te bereiden dat een wijziging inhoudt van het oorspronkelijke besluit naar aanleiding van het Rekenkamerrapport. Het gaat om het volgende (tekst van de brief):

(...) In de vergadering van 19 februari 2003 heeft de Raad besloten u te vragen om per kwartaal aan de Raad te rapporteren over de voortgang van het verbeterproces bij de afdeling SoZaWe, volgens het schema 1 juli, 1 oktober, 1 januari, 1 april et cetera. Daarna heeft de Raad aan u gevraagd jaarlijks te rapporteren over de ontwikkeling van de beheerskosten binnen de afdeling SoZaWe.

U gaf echter in uw brief van 11 februari 2004 aan dat de rapportage aangaande beheerskosten SoZaWe voortaan jaarlijks in de jaarrekening wordt opgenomen. Het verbeterproces is vervolgens te volgen via de reguliere planning- en controlcyclus (o.a. voorjaarsnota en najaarsnota).

Dit is afwijking van het oorspronkelijke raadsbesluit. De commissie Werk en Inkomen heeft in eerste instantie stilzwijgend ingestemd met deze wijziging. In de vergadering van 13 april jl. heeft de commissie deze gewijzigde afspraak bevestigd. (...)

Tot op heden is het gevraagde voorstel niet aan de Raad aangeboden.

Bijlage 3: Onderzoek Tandem, voortgang verbetertraject 2005

De volgende tekst is overgenomen uit het Plan van Aanpak nazorg onderzoek Tandem (geactualiseerde versie januari 2006):

Algemeen

Bij ons jaarverslag 2004 hebben wij per raadscommissie een appendix opgesteld met daarin van de voor die commissie relevante onderzoeken:

- conclusies en aanbevelingen van de Rekenkamer uit het onderzoeksrapport;
- reactie van het College (en eventueel extern onderzochte instelling) daarop;
- nawoord van de Rekenkamer (indien aan de orde);
- informatie over de voortgang uit eerdere jaarverslagen (indien aan de orde);
- beschrijving van de voortgang in 2004.

Naar aanleiding van de appendix hebben wij een brief van het College (dd 13 april 2005) ontvangen, waarin wordt ingegaan op de voortgang en werkwijze. Wij hebben deze brief besproken in onze vergadering van 21 april 2005. Uit het verslag van die vergadering:

De Rekenkamer ziet de brief meer als (noodzakelijke) informatieverstrekking aan de Gemeenteraad, dan aan de Rekenkamer. De Rekenkamer neemt de brief voor kennisgeving aan. Er wordt geen verdere actie ondernomen. De secretaris merkt op dat de brief waarnaar in de brief van 13 april 2005 wordt verwezen en waarin het College de Rekenkamer zijn beloofde reactie zou hebben gegeven, door de Rekenkamer nooit als zodanig is opgevat. Die brief gaf namelijk aan hoe het College conclusies en aanbevelingen zou oppakken; deze kende het College nog niet op het moment dat het schreef later met een aanvullende reactie te komen.

Het onderzoek 'Tandem' is relevant voor de raadscommissie Stedelijke Samenleving. Het betreffende onderdeel van de appendix bij ons jaarverslag 2004 is besproken in de commissievergadering van april 2005. Sinds maart 2005 worden geen verslagen meer gemaakt van de commissievergaderingen; er wordt volstaan met een afsprakenlijst. Naar aanleiding van de appendix bij ons jaarverslag is afgesproken dat de commissie de subsidierelatie tussen de gemeente en Tandem opnieuw bespreekt, wanneer het College met een volgsysteem komt (dit laatste is eerder door wethouder Lucassen toegezegd) *(GRN: verwezen wordt naar de toezegging in de commissie Algemeen Bestuur van januari 2005. Hierin heeft de wethouder toegezegd in de volgende commissievergadering te komen met een voorstel over de termijn waarop hij het door de commissie gevraagde volgsysteem kan realiseren. Tot op heden is nog geen volgsysteem in gebruik; ook is nog geen voorstel hiervoor gedaan).*

Verantwoordingsinformatie

Naar aanleiding van het voorstel van het College voor de subsidie 2005 - 2006 aan Tandem is vanuit de raadscommissie Stedelijke Samenleving een aantal vragen gesteld. Het College heeft hierop voorafgaand aan de besluitvorming door de Raad geantwoord. Over de verantwoordingsinformatie is in deze brief (brief dd 15 maart 2005) aangegeven:

(...) De informatie over 2003 is in 2004 niet aan de Raad aangeboden. In de periode waarin dit had moeten gebeuren vonden ook de offerring en onderhandelingen over de lopende bso plaats. Deze vroegen een grote investering in tijd en capaciteit, met name door de nieuwe systematiek van outputsturing. Daardoor heeft de verantwoording niet de nodige aandacht gekregen. In de lopende subsidieperiode zijn daarover betere afspraken gemaakt.

Voor de lopende bso is m.b.t. aanlevering van verantwoordingsinformatie afgesproken dat de viermaandelijke voortgangsrapportages worden aangeboden aan de Gemeenteraad. De rapportages t/m november zijn inmiddels ambtelijk besproken. Na bestuurlijke bespreking zal de rapportage worden aangeboden aan uw Raad. De verantwoording van Tandem over het kalenderjaar 2004, ontvangen wij uiterlijk 1 april 2005. Daarna zullen wij de verantwoording z.s.m. aanbieden aan uw Raad. (...).

Op 30 augustus heeft het College de verantwoordingsrapportage over de periode 1 april 2004 tot 28 februari 2005 over de subsidie aan Tandem aan de Raad aangeboden. Deze dient beschouwd te worden als de verantwoordingsinformatie 2004. Deze rapportage is behandeld in de vergadering van september 2005 van de commissie Stedelijke Samenleving. Alle fracties waren zeer te spreken over de kwaliteit van de verantwoordingsrapportage.

Over de subsidie-overeenkomst juli 2004 - juli 2005 is over 2005 geen tussentijdse verantwoordingsinformatie aan de Raad aangeboden. In het spoorboekje was voorzien dat Tandem in 2005 tussenmeldingen zou doen op 28 april en 28 juni 2005. Hoewel de afspraak is blijven staan dat de Raad vier keer per jaar wordt geïnformeerd over de uitvoering van de subsidie-overeenkomst, is ook over de subsidie-overeenkomst juli 2005 - juli 2006 geen tussentijdse verantwoordingsinformatie aan de Raad aangeboden.

Wij zijn niet nagegaan of de betreffende verantwoordingsinformatie wel door Tandem aan de gemeente is aangeboden.

Beleidskader

De Gemeenteraad heeft op 6 juli het lokaal sociaal beleidskader vastgesteld. Onderdeel hiervan is de visie op het welzijnsbeleid. Het lokaal sociaal beleidskader (LSBK) is in een aantal bijeenkomsten voorbereid door de raadscommissies Stedelijke Samenleving en Stadsgebieden:

2 september 2004	Themabijeenkomst met een aantal instellingen over welzijn
23 september 2004	Themabijeenkomst met een aantal instellingen over zorg
9 november / 8 december 2004	Reguliere commissievergadering: bespreking Plan van Aanpak LSBK
16 december 2004	Themabijeenkomst met een aantal (jeugd)organisaties over het jeugd(-en jongeren)beleid
6 januari 2005	Themabijeenkomst met een aantal instellingen en organisaties over het emancipatie- en achterstandenbeleid
7 april 2005	Extra commissievergadering: themabijeenkomst over concept nota LSBK
30 juni 2005	Reguliere commissievergadering over nota LSBK (ter voorbereiding op de behandeling in de Gemeenteraad op 6 juli)

Werkpatronen

Verbetervoorstellen voor het doorbreken van de werkpatronen voor zover die betrekking hebben op de Gemeenteraad zijn nog niet geformuleerd.

In de eerder genoemde brief van het College waarin de vragen van de raadscommissie Stedelijke Samenleving over bij het financieel en inhoudelijk kader subsidie Tandem zijn beantwoord wordt over de werkpatronen van het College gezegd:

'N.a.v. de aanbevelingen uit het rekenkamerrapport hebben wij in maart 2004 positief besloten over een voorstel met de volgende verbeterpunten:

- verbreding van het accountmanagement
- uitbreiding van de activiteiten van het subsidiebureau
- jaarkalender voor de subsidierelatie
- volledige invoering en vervolmaking van het model van outputfinanciering

Dit voorstel is ook ter kennisname gebracht aan de raadscommissie Stedelijke Samenleving. De genoemde verbetervoorstellen zijn inmiddels geheel of gedeeltelijk doorgevoerd'.

Subsidie 2005 - 2006

Voor 2005 - 2006 is per 1 juli 2005 een nieuwe subsidie-overeenkomst met Tandem afgesloten. Wij hebben deze niet beoordeeld, omdat de nieuwe subsidie-overeenkomst in lijn is met die van 2004 en we daar destijds positief over waren. De Raad heeft ingestemd met het kader hiervoor in zijn vergadering van april 2005.

Bijlage 4: Onderzoek rechtmatigheid, case grondexploitaties Voortgang verbetertraject 2005

Op 2 februari 2005 heeft de Raad een besluit genomen over de Kadernota Grondbeleid. Het besluit zelf is hierna integraal opgenomen. Vervolgens is de voortgang van het verbetertraject beschreven. De tekst is overgenomen uit het Plan van Aanpak nazorg onderzoek rechtmatigheid, case grondexploitaties (geactualiseerde versie januari 2006).

Raadsbesluit 2 februari 2005

In zijn reactie op het Rekenkamerrapport heeft het College een Nota Grondbeleid aangekondigd. Het voorstel van het College voor deze Kadernota is besproken in de raadscommissie Stadsontwikkeling op 10 januari 2005. Op 2 februari 2005 heeft de Gemeenteraad de Kadernota Grondbeleid vastgesteld conform (het na de commissievergadering aangepaste) voorstel:

1	De Kadernota Grondbeleid vast te stellen als beleidskader voor het door de Gemeente Nijmegen te voeren grondbeleid.
2	a De voortgang van het grondbeleid iedere 2 jaar aan de Raad voor te leggen.
2	b Voor strategische aankopen in het kader van het grondbeleid de methodiek en het bedrag van maximaal € 1,5 miljoen te hanteren conform de in 2003 vastgestelde Verordening ex art 212 van de Gemeentewet op de inrichting van de financiële organisatie 2003. Voor zeer spoedeisende gevallen die dit bedrag overschrijden zal minstens consultatie vooraf van fractievoorzitters plaatsvinden, zo spoedig mogelijk gevolgd het informeren van de Raad.
2	c Dat in 2005 met betrekking tot de toepassing en uitvoering van de exploitatieovereenkomsten binnen de exploitatieverordening en de werking van baatbelasting in het kader van het kostenverhaal een aparte uitwerkingsnotitie aan de Raad moet worden voorgelegd. Daarbij zal ook ingegaan worden op nieuwe mogelijkheden die, als gevolg van nieuwe wetgeving die in voorbereiding is, op dit gebied zullen ontstaan.
2	d Dat de Wet Voorkeursrecht Gemeenten ook in de toekomst zal worden toegepast als nuttig instrument om grondbeleid te kunnen voeren. Bij de Wetgever zal, ook binnen VNG-verband, worden aangedrongen op vereenvoudiging en aanscherping van deze wet.
2	e Het onteigeningsinstrument als planningsinstrument eerder in te zetten in situaties waarbij de planontwikkeling dit noodzakelijk maakt (tijd en ambitie) en daar waar slechts financiële argumenten door eigenaren worden gebruikt om onderhandelingen te vertragen.
2	f Dat eventuele keuze voor samenwerking/deelneming steeds ter besluitvorming aan de Raad worden voorgelegd. De ruimtelijke opgave met het bijbehorende risicoprofiel zal hierbij bepalend zijn voor de gekozen (rechts)vorm of het model van samenwerking of deelneming.
2	g Om in de toekomst bij samenwerkingen de vertegenwoordiging vanuit de gemeente te laten plaatsvinden binnen de hoofdrichting zoals in hoofdstuk 4.7.4. van de nota is aangegeven. De gemeente houdt op deze wijze enerzijds de rol van kaderstellende en toetsende overheid, waarbij getoetst wordt aan het beleid en de doelstellingen van de gemeente. Anderzijds is directe invloed op het activiteiten van de onderneming gewaarborgd zonder dubbele petten.
2	h Dat bij voorstellen aan de Raad ter vaststelling van planexploitaties expliciet zal worden aangegeven welke keuzen zowel inhoudelijk als financieel kunnen worden gemaakt met daarbij behorende consequenties. Het College van burgemeester en wethouders zal daarbij een voorkeur uitspreken op basis van een afgewogen voorstel met inzicht in andere scenario's / varianten en bijsturingmogelijkheden
3	a De Raad zal jaarlijks door het College worden geïnformeerd over het aantal PIO's dat loopt, de stand van zaken met mogelijke ontwikkelingen en de eventuele financiële risico's. Dit dient op een zodanige wijze gebeuren dat strategisch belangrijke informatie wordt beschermd. Een uitgewerkt voorstel zal juni 2005 worden aangeboden in het kader van het Uitwerkingsprogramma Nota Grondbeleid
3	b In 2005 zullen door het College voorstellen worden voorgelegd aan de Raad voor de wijze waarop genoemde rapportages verder kunnen worden geoptimaliseerd. Het streven dient er daarbij op gericht zijn om nog beter zichtbaar te maken welke "afrekenbare" resultaten zijn geboekt en waarop is en/of kan worden gestuurd. De sturing op lasten en baten (niet alleen op saldo) zal daarbij aan de orde komen. Ook de relatie tussen de oorspronkelijke doelen en uitgangspunten van de projecten en de actuele stand van zaken zal scherper moeten worden gelegd
3	c Dat voor het onderdeel risicobeheer geldt dat meer inzicht en op onderdelen ook inhoudelijke verduidelijking wenselijk is. Risicobeheer is een belangrijk sturingselement, waarbij keuzemomenten helder worden gemaakt en voorgelegd. De methodiek die bij de voorlopige planexploitatie voor Koers West is gehanteerd wordt als richtinggevend aangemerkt. Concrete voorstellen in de vorm van een Notitie Risicobeheer zijn hierover worden in het najaar van 2005 verwacht.
4	Akkoord gaan met het "Uitwerkingsprogramma Nota Grondbeleid" binnen het volgende tijdschema:
	• Notitie Kostenverhaal Maart 2005
	• Uitwerking nieuwe Rapportages PIO en VGP Juni 2005
	• Notitie uitwerking Risicobeheer September 2005
	• Uitwerking uitvoeringsvrijheid in planexploitatie Juni 2005

Bij motie heeft de Gemeenteraad het College opgedragen (2 februari 2005) om voor verschijning van de perspectiefnota een voorstel aan de Raad voor te leggen waarin staat binnen welke termijn en op welke concrete manieren de ABR op niveau wordt gebracht.

Voortgang 2005: Raadsbesluit bij (het Rekenkamerrapport over) de jaarrekening 2003

In het kader van ons onderzoek naar de jaarstukken 2004 zijn wij nagegaan of en in hoeverre invulling is gegeven aan het raadsbesluit bij (het Rekenkamerrapport over) de jaarrekening 2003. Uit ons onderzoek bleek voor de besluiten over grondexploitaties:

- dat er nog geen kengetallen zijn ontwikkeld voor het grondbeleid en hierover nog niet is gesproken tussen Raad(scommissie) en College;
- dat er nog geen sprake is van een één op één relatie tussen de Voortgangsrapportage Grote Projecten en de begroting en de jaarrekening;
- dat wel 213a-onderzoeken uitgevoerd zouden zijn.

Wij schreven hierover in ons rapport onderzoek jaarstukken 2004 (september 2005).

'In het gesprek dat wij onder meer over dit punt met de directeur DWS hebben gevoerd is naar voren gekomen dat in 2004 twee onderzoeken zijn uitgevoerd die zijn te karakteriseren als de bedoelde '213a-onderzoeken' naar grondexploitaties. Wij hebben de rapporten van deze onderzoeken ontvangen. Gezien het late tijdstip van ontvangst in ons onderzoek hebben wij deze niet meer kunnen bestuderen. Ons is aangegeven dat ook voor 2005 uitvoering van dergelijke onderzoeken op de rol staat. Volgens de Gemeentewet en de 'Verordening 213a' worden de rapporten van 213a-onderzoeken ter kennis van de Gemeenteraad gebracht. Voor 2004 is er, in tegenstelling tot de vereisten uit de Gemeentewet en de Verordening 213a, geen onderzoeksplan opgesteld. Als gevolg hiervan zijn er ook geen rapporten ter kennis van de Raad gebracht. Ons is aangegeven dat, behalve de onderzoeken naar grondexploitaties, meer van dergelijke onderzoeken zijn uitgevoerd. De raadscommissie AB wordt hierover in oktober geïnformeerd (actie in het kader van 'schone begroting'). Om onverklaarbare redenen is 'verordening 213a' nog niet aangepast op het betreffende raadsbesluit'.

In de brief 'schone begroting' van het College aan de raadscommissie Algemeen Bestuur van 27 september 2005 wordt specifiek aandacht besteed aan de uitgevoerde 213a-onderzoeken. Wij hebben daarop als volgt gereageerd naar de raadscommissie (brief dd 17 oktober; specifieke opmerkingen over de 213a-onderzoeken grondexploitaties zijn hier in *vet/cursief* opgenomen):

'Met de nieuwe Gemeentewet heeft het College de verplichting gekregen zelf onderzoek te doen naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van het gevoerde bestuur. Deze verplichting volgt uit artikel 213a van de Gemeentewet. De Raad heeft deze verplichting nader geconcretiseerd in de verordening 'periodiek onderzoek'. Hierin wordt onder meer voorgeschreven dat het College jaarlijks gelijktijdig met de begroting een onderzoeksplan aan de Gemeenteraad voorlegt. Aan de inhoud van het plan zijn zodanige eisen gesteld, dat de Raad een goede indruk kan krijgen van de keuze voor en inrichting van de onderzoeken die het College in het daaropvolgende jaar oppakt.

Voor 2005 is een dergelijk plan niet opgesteld. Een concept dat is besproken in het audit-overleg (17 februari 2005) is nooit afgerond. Er zijn wel enkele onderzoeken in uitvoering genomen. Deze zijn benoemd in het memo van de stadscontroller aan de gemeentesecretaris (bijlage bij de brief van het College). ***Uit het memo blijkt dat één van de drie genoemde onderzoeken inmiddels is afgerond: 'Evaluatie rekenkameronderzoek Grondbeleid, voortgang verbeterplan'.*** Van een tweede onderzoek 'kwaliteit en toepassing van kengetallen en indicatoren in de programmabegroting' is aangegeven dat dit nog in september wordt afgerond. Op het moment van het opstellen van ons advies (13 oktober) was dit echter nog niet in ons bezit.

Hoewel de verordening voorschrijft dat de Raad de beschikking krijgt over de rapporten van de 213a-onderzoeken is het rapport 'evaluatie rekenkameronderzoek' niet bij de stukken voor de commissie gevoegd. Wij hebben dit rapport ontvangen in het kader van ons onderzoek naar de jaarstukken 2004. Toen hadden wij geen gelegenheid dit bestuderen. Voor dit advies hebben wij dat wel gedaan. In onze ogen betreft het hier geen 213a-onderzoek. In de rapportage wordt aangegeven wat de stand van zaken is ten aanzien van de uitvoering van diverse verbeteracties. Er worden geen uitspraken gedaan over de doelmatigheid, dan wel doeltreffendheid van het door het College gevoerde bestuur; het onderzoek was daar ook niet op gericht.

In het kader van ons onderzoek naar de jaarstukken 2004, ontvingen wij nog een '213a-onderzoek' (opdrachtverstrekkingen Limos). Aanleiding hiervoor was onze constatering dat de

verordening 213a, ondanks een raadsbesluit daartoe (14 juli 2004), nog niet was aangepast met een voorschrift dat jaarlijks één of twee doelmatigheids- en doeltreffendheidsonderzoeken worden uitgevoerd naar grondexploitaties. Wij hebben de Raad destijds dit advies gegeven, als onderdeel van het advies de verantwoording over het programma Grondbeleid te verbeteren.

Ons werd aangegeven dat de verordening weliswaar niet is aangepast, maar dat deze onderzoeken in de praktijk al wel worden uitgevoerd. Opmerkelijk genoeg komt dit onderzoek nu niet voor in het memo met '213a-onderzoeken' van de stadscontroller. Wij hebben het betreffende rapport pas kunnen beoordelen bij de voorbereiding van voorliggend advies. Op basis van deze beoordeling constateren wij dat ook dit onderzoek niet als 213a-onderzoek is te kwalificeren. Het gaat in het betreffende rapport om de naleving van regels en werkprocedures. Er wordt niet ingegaan op de doelmatigheid en/of doeltreffendheid van het gevoerde bestuur.

Wij adviseren de rapporten van 213a-onderzoeken van 2005 met het College te bespreken in de relevante inhoudelijke commissies en dan stil te staan bij de eisen en verwachtingen van de Raad bij deze onderzoeken door het College. Wij adviseren verder de resultaten hiervan te bespreken in de commissie Algemeen Bestuur en van daaruit de opdracht aan het College voor de rapporten 2006 waar nodig te verduidelijken.

Het onderzoeksplan 213a voor 2006 is niet, zoals in de verordening voorgeschreven, gelijktijdig met de begroting 2006 aan de Raad aangeboden. Ons is (ambtelijk) aangegeven dat dit onderzoeksplan op 18 oktober door het College wordt vastgesteld. Daarna kunnen ook de Raad en de Rekenkamer hierover beschikken. In het kader van dit advies hebben wij deze informatie niet meer kunnen bestuderen. Onze voorzitter is graag bereid hierop in uw vergadering van 1 november mondeling terug te komen'.

Voortgang 2005: Kadernota

Zoals aangegeven in paragraaf 6 is op 2 februari 2005 de Kadernota Grondbeleid door de Raad vastgesteld. In de Kadernota is op een aantal punten nadere uitwerking aangekondigd. Deze zijn in het raadsbesluit nog eens expliciet bevestigd (beslispunt 4) en van een planning voorzien. Wij constateren dat de aangekondigde uitwerkingen tot op heden niet aan de Raad zijn aangeboden.

Beslispunt over nadere uitwerking Kadernota Grondbeleid	Aanbieding aan de Raad	
Akkoord gaan met het "Uitwerkingsprogramma Nota Grondbeleid" binnen het volgende tijdschema:		
• Notitie kostenverhaal	maart 2005	Nog niet.
• Uitwerking nieuwe Rapportages PIO en VGP	juni 2005	Nog niet. Overigens hebben wij in ons onderzoek naar de jaarstukken 2004 wel geconstateerd dat belangrijke verbeteringen hebben plaatsgevonden in de opzet van het VGP.
• Uitwerking uitvoeringsvrijheid in planexploitatie	juni 2005	Nog niet
• Notitie uitwerking Risicobeheer	september 2005	Nog niet.

Bij de vaststelling van de Kadernota is een motie aangenomen om voor verschijning van de perspectiefnota een voorstel aan de Raad voor te leggen waarin staat binnen welke termijn en op welke concrete manieren de ABR op niveau wordt gebracht. Het College heeft in de Perspectiefnota aangegeven dat extra voeding voor de ABR gegenereerd zal worden door meer nadruk te leggen op het 'verdienend vermogen' van het Ontwikkelingsbedrijf. Daarvoor is een aantal maatregelen voorgesteld. Daarnaast is een éénmalige bijdrage voorgesteld die tot onmiddellijke verhoging van de ABR leidt. De Raad heeft de Perspectiefnota conform voorstel aangenomen. Daarbij tekenen wij aan dat genoemde maatregelen geen expliciet beslispunt betreffen.

Binnen ons onderzoek naar de jaarstukken 2004 hebben wij een deelonderzoek uitgevoerd naar reserves en voorzieningen. Ten aanzien van de ABR Grondbedrijf hebben wij opgemerkt dat "een nader onderzoek naar de gewenste omvang van deze reserve op zijn plaats is. De gewenste omvang zoals die in stukken aan de Raad wordt gepresenteerd is twee keer zo groot (€ 40 mln) dan noodzakelijk volgens besluitvorming door de Raad (1996, 50% van de risico's is voldoende, dat zou dus € 20 mln zijn). Ons is aangegeven dat de interne werkwijze voor het bepalen van de hoogte van de ABR in de loop der tijd is gewijzigd en daarmee uitkomt op een hogere noodzakelijke omvang van

de ABR Grondbedrijf. Wij zijn van mening dat, zeker gezien de bedragen waar het hier om gaat, expliciete besluitvorming door de Raad noodzakelijk is over de gewenste hoogte op basis van nader onderzoek". Naar aanleiding van de bevindingen uit ons deelonderzoek reserves en voorzieningen heeft de Gemeenteraad het College gevraagd om hem voor 1 januari 2006 een integrale nota reserves en voorzieningen aan te bieden. Deze nota moet duidelijkheid scheppen over de spelregels rond reserves en voorzieningen in zijn algemeenheid, maar ook de specifieke regels (wijze van voeding en onttrekking, maximale hoogte en dergelijke) per reserve. Op 1 januari 2006 was deze nota nog niet beschikbaar.

Bijlage 5: Onderzoek verbonden partijen, voortgang verbetertraject 2005

De volgende tekst is overgenomen uit het Plan van Aanpak nazorg onderzoek verbonden partijen (geactualiseerde versie januari 2006):

Op 2 februari 2005 heeft de Raad een besluit genomen over het te volgen verbetertraject naar aanleiding van het Rekenkameronderzoek verbonden partijen. Bij het uitkomen van het rapport had hij al een motie omtrent de beschikbaarheid van informatie aangenomen (november 2004). De motie van november 2004 en het besluit van februari 2005 zijn hierna integraal opgenomen. Vervolgens is de voortgang van het verbetertraject beschreven. De tekst is overgenomen uit het Plan van Aanpak nazorg onderzoek rechtmatigheid, case grondexploitaties (geactualiseerde versie januari 2006).

Motie: Graag één kastje, met schappen, met informatie (17 november 2004)

De Gemeenteraad van Nijmegen, in vergadering bijeen op 10 en 17 november 2004, Overwegende dat:

- Het rapport "Onderzoek Verbonden Partijen" van de Gemeentelijke Rekenkamer aantoonde dat informatie over organisaties waar de gemeente financieel en bestuurlijk aan deelneemt (te) vaak gebrekkig beschikbaar is;
- Democratische controle en aansturing wordt bemoeilijkt als de informatievoorziening hapert over de gemeenschappelijke regelingen, stichtingen, vennootschappen en dergelijke waar de gemeente aan deelneemt;
- De gemeentelijke participatie consequenties heeft voor realisering van beleidsdoelen en aanwending van gemeenschapsgelden;
- Het tot de taak van de Gemeenteraad behoort om na te gaan of de verbonden partijen inhoudelijk effectief en financieel efficiënt opereren;

Besluit het College op te dragen:

Te zorgen dat binnen een half jaar op één centrale locatie de relevante stukken van alle verbonden partijen waar de gemeente Nijmegen in participeert voor de Raad ter inzage liggen (het gaat hierbij onder meer om statuten, jaarverslagen, accountantsrapporten, begrotingen, beleidsnotities en verslagen van vergaderingen van besturen en/of aandeelhouders).

De motie is unaniem aangenomen in de vergadering van de Gemeenteraad van 17 november 2004.

*Inmiddels heeft het College als volgt gereageerd op de motie (brief dd 18 januari 2005):
Wij zullen de verbetering van de ontsluiting van de informatie over de verbonden partijen in het project verbetering bedrijfsvoering onderbrengen.*

Aan de verbetering van de ontsluiting van de informatie wordt in brede zin nu reeds gewerkt in het project DIVA. Binnen dat project zijn inmiddels een aantal prioriteiten gesteld. De in de motie verwoorde informatievraag zal hierbij worden ondergebracht. We zullen ons uiterste best doen om uw informatievraag binnen de door u gevraagde termijn te beantwoorden, hoewel we, gezien de omvang, een slag om de arm willen houden of dat ook lukt. We starten in ieder geval op korte termijn met het zoveel mogelijk op één plaats bijeenbrengen van de informatie over verbonden partijen.

Deze reactie stond op de agenda van de commissie Algemeen Bestuur van 1 maart 2005. De commissie heeft geen opmerkingen gemaakt bij de reactie van het College.

Raadsbesluit 2 februari 2005

Raadsbesluit 2 februari 2005:

1. Het College te verzoeken om voor 1 maart 2005 een plan van aanpak voor de verbetering van de dossiervorming op te stellen, voor zowel de uitvoering van motie van 17.11.2004 als voor de reeds eerder door de Rekenkamer gesignaleerde knelpunten op het gebied van de dossiervorming gemeentebreed.
2. Het College te verzoeken aan te geven welke verbonden partijen in de paragraaf 'verbonden partijen' van de stadsbegroting worden opgenomen en welke niet.
3. Het College te verzoeken om een overzicht conform bijlage 4 van de Rekenkamer op te stellen, waarin de uiterste data aangegeven worden waarop (concept) beleidsplan/programma, (concept) begroting en jaarrekening aan de Gemeenteraad dienen te worden aangeboden. Dit te doen niet alleen voor de gemeenschappelijke regelingen, maar ook voor regelingen die niet in het regionaal traject worden meegenomen en ook voor private rechtspersonen. Hierbij dient tevens helder te worden aangegeven wat de rol van de Gemeenteraad is (in te stemmen met, wensen en bedenkingen, informatie);

Opmerking: wij hebben dit in het onderzoek gedaan; het is nu zaak het overzicht actueel te houden en aan te vullen met zaken die uit gemeenschappelijke regelingen/statuten/... naar voren komen die tijdens ons onderzoek niet beschikbaar waren. Helaas is geen deadline gesteld.

4. het College te verzoeken om 1 x per 4 jaar een kadernota verbonden partijen op te stellen, te beginnen in 2005 en daarbij gebruik te maken van een handreiking voor de paragraaf verbonden partijen die binnenkort verschijnt en gebruik te maken van ervaringen van andere gemeenten.
5. de Gemeenteraad te laten beoordelen of de maatregelen die regionaal genomen worden ter verbetering van de planning en control verbonden partijen voldoende zijn. Voorts na te gaan of deze ook (in enigszins toegespitste vorm) kunnen worden voorgeschreven voor de andere verbonden partijen en wat deze betekenen voor de werkafspraken tussen Raad en College. Tenslotte om na instemming van de maatregelen de afspraken in de vorm van rapportages en/of voorstellen te agenderen op de lange termijnagenda van de verantwoordelijke raadscommissies.
6. het College te verzoeken om op korte termijn de Raad te informeren over de resultaten van het verbetertraject verbonden partijen en voorts in de komende jaren jaarlijks in de begroting respectievelijk jaarrekening de voornemens en resultaten hierover te vermelden.

In de vergadering van 2 februari 2005 heeft de Gemeenteraad tevens een besluit genomen over de kadernota Grondbeleid. Hierin is op enkele punten sprake van een relatie met 'verbonden partijen':

- 2 f Dat eventuele keuze voor samenwerking/deelneming steeds ter besluitvorming aan de Raad worden voorgelegd. De ruimtelijke opgave met het bijbehorende risicoprofiel zal hierbij bepalend zijn voor de gekozen (rechts)vorm of het model van samenwerking of deelneming.
- 2 g Om in de toekomst bij samenwerkingen de vertegenwoordiging vanuit de gemeente te laten plaatsvinden binnen de hoofdrichting zoals in hoofdstuk 4.7.4. van de nota is aangegeven. De gemeente houdt op deze wijze enerzijds de rol van kaderstellende en toetsende overheid, waarbij getoetst wordt aan het beleid en de doelstellingen van de gemeente. Anderzijds is directe invloed op het activiteiten van de onderneming gewaarborgd zonder dubbele petten.

Voortgang motie 'graag één kastje ...' (november 2004)

In 2005 heeft een terugmelding plaatsgevonden van de stand van zaken rond de nog openstaande moties. Het ging hierbij om de moties die tot en met april 2004 zijn ingediend. De Raad heeft over deze voortgangsmelding besloten in zijn vergadering van 16 maart 2005. De motie 'graag één kastje ...' komt in dit overzicht niet voor; deze motie is immers ingediend in november 2004. Wij zijn zelf nagegaan hoe het staat met de

uitvoering van deze motie. Ons is aangegeven dat de informatie rond de verbonden partijen nog niet op één centrale plaats verzameld is.

Voortgang uitvoering Raadsbesluit februari 2005 (verbonden partijen)

Aan de hand van de agenda's van de vergaderingen van de Gemeenteraad en de raadscommissie Algemeen Bestuur zijn wij nagegaan in hoeverre invulling is gegeven aan het Raadsbesluit dat naar aanleiding van ons rapport 'onderzoek verbonden partijen' is genomen. Hieruit komt het volgende beeld naar voren:

Raadsbesluit (samengevat)	Datum behandeling Raad (raadsie AB)
1. PVA verbetering dossiervorming voor 1 maart 2005	- Toelichting: Tot op heden is geen Plan van Aanpak voor de verbetering van de dossiervorming aan de Gemeenteraad aangeboden. In het kader van de actie 'schone begroting' heeft de commissie Algemeen Bestuur in eerste instantie, op ons advies, aan het College gevraagd 'verbetering dossiervorming' als één van de prioriteiten binnen het traject te benoemen. Na de toelichting van het College dat verbetering dossiervorming op een andere manier aandacht heeft binnen de organisatie en dat een gemeentebreed project niet nodig is, heeft de commissie Algemeen Bestuur deze prioriteit binnen het traject 'schone begroting' laten vervallen.
2. Overzicht van College van verbonden partijen in betreffende paragraaf in begroting	- Toelichting: In de begroting (en daarmee het jaarverslag) is niet ingegaan op het door ons opgevoerde discussiepunt of ook een aantal partijen dat strikt genomen geen verbonden partij is, in de paragraaf opgenomen wordt. Het ging ons om partijen waarbij de relatie vanuit de gemeente loopt via een verbonden partij.
3. Nadere uitwerking door College van 'bijlage 4'	- Toelichting: Er heeft tot op heden geen nadere uitwerking van bijlage 4 aangegeven. Eerder hebben wij aangegeven dat dit bij ongewijzigde regelingen en contracten niet aan de orde is.
4. Voorstel van College voor Kadernota verbonden partijen (1 x per 4 jaar, eerste in 2005)	- Toelichting: Er is tot op heden geen Kadernota Verbonden Partijen aan de Gemeenteraad aangeboden.
5. - Beoordelen of regionale maatregelen voor verbetering planning en control voldoende zijn; - Beoordelen of regionale maatregelen breder toegepast zouden moeten worden; - Maken van nadere afspraken over rapportage en planning (LTA)	- Toelichting: Het College heeft de nota met voorstellen voor de verbetering van planning en control in regionaal verband aan de Raad ter besluitvorming voorgelegd voor zijn vergadering van 6 juli 2005. De nota heeft (net als zijn voorlopers) betrekking op een beperkt aantal verbonden partijen. De Raad heeft niet expliciet beoordeeld of de voorgestelde maatregelen voldoende zijn (hij heeft de nota conform voorstel vastgesteld); de Raad heeft ook niet stilgestaan bij de vraag of de maatregelen breder toegepast zouden moeten worden. Er zijn geen nadere afspraken gemaakt over de wijze van rapporteren en het opnemen van eea in de LTA.

Raadsbesluit (samengevat)	Datum behandeling Raad (raadsie AB)
6. - Op korte termijn: terugmelding van College over verbetertraject verbonden partijen - Jaarlijks terugkoppeling in begroting en jaarstukken van voornemens en resultaten verbetertraject verbonden partijen.	- Er heeft tot op heden geen expliciete terugmelding plaatsgevonden over het verbetertraject verbonden partijen. In de paragraaf verbonden partijen in jaarverslag 2005 en in de begroting 2006 is het regionale verbetertraject genoemd. Er is niet ingegaan op de voortgang of inmiddels geboekte resultaten.

Een van de bevindingen uit het Rekenkameronderzoek Verbonden Partijen was dat Gemeenschappelijke Regelingen hun begroting en jaarstukken en eventueel andere stukken niet (tijdig) aanleveren bij de Gemeenteraad. Omdat verbonden partijen taken uitvoeren die in principe door de gemeente zelf uitgevoerd kunnen worden en de Raad op deze taken dus net zo goed moet kunnen sturen en controleren als op andere, vinden wij het van groot belang dat stukken tenminste tijdig aan de Gemeenteraad worden aangeboden. Aan de hand van de agenda's van de Gemeenteraad (ingekomen stukken) zijn wij nagegaan hoe de gemeenschappelijke regelingen hier in 2005 mee zijn omgegaan. Wij hebben onze bevindingen opgenomen in de volgende tabel:

Concept Beleidsplan/programma 2006³		
Gemeenschappelijke Regeling	Uiterste datum volgens GR	Datum aangeleverd in 2005
GR Bergerden	1 april 2005 (beleidsplan/geen beleidsprogramma)	-
GR Bijsterhuizen	1 april 2005 (beleidsplan/geen beleidsprogramma)	24 maart 2005 Concept-voortgangsrapportage beleid 2005- 2006 met jaarcijfers 2004 en begroting 2006 in bijlage.
GR Euregio Rijn-Waal	Niet van toepassing	Niet van toepassing
GR Gezondheidszorg regio Nijmegen	1 mei 2005 (beleidsprogramma/ beleidsplan 1 x per 4 jaar)	-
Concept Beleidsplan/programma 2006 - vervolg -		
GR Hulpverlening en Veiligh Gld Z	1 april 2005 (beleidsprogramma/ beleidsplan 1 x per 4 jaar)	-
GR KAN	Niet van toepassing	Niet van toepassing
GR MARN	Indien een beleidsprogramma wordt opgesteld gelden regels als voor totstandkoming begroting.	-
GR Financiële (...) VVV	Niet van toepassing	Niet van toepassing
GR WNO	Twee maanden voor aanbieding ter vaststelling aan AB GR WNO, uiterlijk 1 april 2005	-
Beleidsprogramma 2006		
GR Bergerden	Na vaststelling (beleidsplan). Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR Bijsterhuizen	Na vaststelling (beleidsplan). Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR Euregio Rijn-Waal	Niet van toepassing	Niet van toepassing
GR Gezondheidszorg regio Nijmegen	Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR Hulpverlening en Veiligh Gld Z	Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR KAN	Niet van toepassing	Niet van toepassing

³ In een aantal gevallen is voorgeschreven dat 1 x per vier jaar een (concept) beleidsplan/programma aan de Gemeenteraad dient te worden aangeboden. Wij zijn in het kader van onze nazorg niet nagegaan of in die gevallen het aanbieden van deze stukken in 2005 aan de orde is.

Beleidsprogramma 2006 - vervolg		
Gemeenschappelijke Regeling	Uiterste datum volgens GR	Datum aangeleverd in 2005
GR MARN	Indien een beleidsprogramma wordt opgesteld gelden regels als voor totstandkoming begroting.	-
GR Financiële (...) VVV	Niet van toepassing. Wel beleidsplan voor College, uiterlijk 15 oktober 2005.	Niet van toepassing
GR WNO	Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005.	-
Concept-begroting 2006		
GR Bergerden	1 april 2005	26 mei 2005
GR Bijsterhuizen	1 april 2005	24 maart 2005 Concept-voortgangsrapportage beleid 2005- 2006 met jaarcijfers 2004 en begroting 2006 in bijlage.
GR Euregio Rijn-Waal	Met vergaderstukken (vaststelling is uiterlijk 1 juli 2005)	-
GR Gezondheidszorg regio Nijmegen	1 mei 2005	-
GR Hulpverlening en Veiligh Gld Z	1 april 2005	8 oktober 2005
GR KAN	8 weken voor aanbieding ter vaststelling aan KAN-raad. Uiterlijke vaststelling door KAN-raad 1 juli 2005	-
GR MARN	1 april 2005	8 maart 2005
GR Financiële (...) VVV	Niet van toepassing	Niet van toepassing
GR WNO	Twee maanden voor aanbieding ter vaststelling aan AB GR WNO, uiterlijk 1 april 2005	-
Begroting 2006		
GR Bergerden	Terstond na vaststelling (vaststelling uiterlijk 15 juli 2005)	-
GR Bijsterhuizen	<ul style="list-style-type: none"> • Terstond na vaststelling (vaststelling uiterlijk 1 juli 2005). • Mededeling van beslissing GS op begroting. 	-
GR Euregio Rijn-Waal	Niet van toepassing	Niet van toepassing
GR Gezondheidszorg regio Nijmegen	Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR Hulpverlening en Veiligh Gld Z	Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR KAN	Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-
GR MARN	<ul style="list-style-type: none"> • Terstond na vaststelling. Vaststelling uiterlijk 1 juli 2005 • Van besluit van goedkeuring door GS wordt terstond na die goedkeuring mededeling gedaan. 	-
GR Financiële (...) VVV	Niet van toepassing. Wel begroting aan College, uiterlijk 15 oktober 2005.	Niet van toepassing
GR WNO	Terstond na vaststelling, vaststelling uiterlijk 1 juli 2005	-

Jaarrekening/-verslag 2004		
Gemeenschappelijke Regeling	Uiterste datum volgens GR	Datum aangeleverd in 2005
GR Bergerden	Niet aan de orde	26 mei 2005
GR Bijsterhuizen	1 april 2005	24 maart 2005 Concept-voortgangsrapportage beleid 2005- 2006 met jaarcijfers 2004 en begroting 2006 in bijlage.
GR Euregio Rijn-Waal	Met vergaderstukken (vaststelling uiterlijk 1 juli 2005)	-
GR Gezondheidszorg regio Nijmegen	<ul style="list-style-type: none"> • 1 mei 2005 • Van vaststelling wordt mededeling gedaan (vaststelling uiterlijk 1 juli 2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • 15 juni 2005 • -
GR Hulpverlening en Veiligh Gld Z	1 april 2005	8 oktober 2005
GR KAN	<ul style="list-style-type: none"> • Jaarrekening: er wordt mededeling gedaan van vaststelling door GS • Jaarverslag: binnen 14 dagen na vaststelling (vaststelling uiterlijk 1 juli 2005) 	<ul style="list-style-type: none"> • - • - De ontwerp jaarrekening is toegestuurd op 29 april 2005.
GR MARN	<ul style="list-style-type: none"> • 1 april 2005 • Bericht van kennisgeving van vaststelling jaarrekening aan GS binnen een maand na vaststelling. 	<ul style="list-style-type: none"> • 11 april 2005 • -
GR Financiële (...) VVV	Niet van toepassing. Wel jaarrekening en -verslag aan College, uiterlijk 1 mei 2005	Niet van toepassing.
GR WNO	1 april 2005	28 april 2005

Uit het overzicht komt een beeld naar voren dat vergelijkbaar is met het beeld zoals dat uit ons onderzoeksrapport bleek. In veel gevallen zijn de voorgeschreven stukken niet tijdig of zelf helemaal niet aan de Raad aangeboden. Navraag van onze kant heeft opgeleverd dat vanuit de Raad (griffie) geen actie is ondernomen gemeenschappelijke regelingen aan te sporen hun stukken (op tijd) aan te leveren.